

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Den Georgiska Paradoxen

En uppsats om homofobi och diffusion i Georgien

Författare: Jonathan Lundborg
Kandidatuppsats: SOCK04, 15hp
Höstterminen 2018
Handledare: Olle Frödin

Abstract

This thesis addresses the Georgian paradox, a contradiction between liberal LGBTQ lawmaking and a public opinion with anti-LGBTQ attitudes. The paradox consists in the clash of globally formed formal rules and the more traditional informal institutions. The text focuses on credible explanations to the paradox. What establishes the paradox and which factors may contribute to the public opinion's disapproval of homosexuals? There are three assumptions presented in the text; a) division of labor as an aspect to explain the public opinions condemnation of homosexuals, b) a notion of hyper masculinity built on post-soviet ideals of the strong man and c) the orthodox church as an institution which historically and actively advocate anti-LGBTQ movement. These three assumptions serve as mapping of the paradox and shows us the informal rules of the country. In relation to these informal institutions the perspective of the activists and local representatives of the LGBTQ movement becomes important, does the liberal laws sever any purpose to the LGBTQ community? The result pushes two theoretical terms: Global witness and Global repercussion. In accordance with interview A: the respondent uses MIA office in Tbilisi as a witness and in so establishes a safety network to assure that the formal laws will be held. By creating the paradox, learning about the background factors and ask LGTBQ-persons about their experience a possible way to bypass the paradox emerges. This thesis serves as a pre-study to a thesis with further rigorous empirical framework. In the text the theory of diffusion is developed as well as possible ways to approach the Georgian paradox.

Keywords: Georgia, Homophobia, Division of labor, Global witness, Global repercussion, Hypermasculinity, Diffusion.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Förkortningar	4
1. Inledning	5
2. Syfte	6
2.1 Frågeställning	6
2.2 Disposition	6
3. Bakgrund	6
3.1 Mänskliga rättigheter	6
3.2 Frihandelsavtal	7
3.3 Geografisk position	8
3.4 Stat och institutioner	8
4. Metod	9
4.1 Metodologisk utformning	9
4.2 Urval	10
4.3 Datainsamling	11
4.3 Källkritik	12
5. Teori	12
5.1 Forskningsbakgrund om homofobi	12
5.2 Diffusion	13
5.3 Formella institutioner	14
5.4 Informella institutioner	15
5.5 Bakomliggande faktorer om informella institutioner	16
5.51 Antagande A: Arbetsdelning	16
5.52 Antagande B: Hypermaskulinitet	16
5.53 Antagande C: Ortodoxa kyrkan	17
6. Analys	18
6.1 Attityder om homosexualitet	18
6.2 Unga och utbildning	19

6.3 IDAHOT eller Family Sanctity Day.....	20
6.4 Globalt vittne och Global återverkning.....	20
6.5 Högernationalism på frammarsch.....	22
6.6 Religiös fundamentalism och högerauktoritära tendenser.....	22
6.7 Informella institutioner i Georgien.....	24
6.71 Korruption och tillit i Georgien.....	24
6.72 Den ortodoxa kyrkan.....	24
6.73 Kollektivt Trauma.....	25
6.74 Den post-sovjetiska eran.....	26
6.75 Georgiens relation till EU & EEU.....	27
7. Slutsats.....	28
7.1 Vidare forskning.....	32
Litteraturlista.....	33
Appendix.....	36

Förkortningar

CB = Caucasus Barometer

CCG = Criminal Code of Georgia

DCFTA = Deep and Comprehensive Free Trade Areas

EEU = Eurasian Economic Union

ETF = European Training Foundation

EU = Europeiska Unionen

FN = Förenta Nationerna

HBTQ = homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer

MIA = Ministry of International Affairs

IDAHOT = internationella dagen mot homofobi, bifobi och transfobi

WISG = Women's Initiative Support Group

WVS = World Value Survey

1. Inledning

Georgien har en motsägelsefull relation gentemot homosexuella. Det finns en tydlig diskrepans mellan den georgiska politiken och den allmänna opinionen. Utgångspunkten i uppsatsen grundar sig i en observerad anomali, i samband med sökningar uppkom information om Georgiens liberala lagar gentemot HBTQ-personer. Informationen förvånade eftersom Ryssland som anti HBTQ-land delar segment av den georgiska kulturen främst den ortodox kyrkan och då Georgien under Sovjetunionen var enade med Ryssland.¹ Georgien relation med Ryssland går tillbaka till 1801 under det ryska imperiet.

År 2014 anammade Georgien, i och med frihandelsavtalet DCFTA, mänskliga rättigheter. Därmed fick HBTQ-personer lagligt skydd från staten, skydd mot hatbrott och övergrepp samtidigt som folkopinionen förblir allmänt fientlig mot HBTQ-personer. Paradoxen består därmed av ovanstående lagar och principer som kommer i motsättning till den allmänna opinionen.² Denna paradox, som visar sig i skillnad mellan politiken och den allmänna opinionen, är sociologiskt intressant då den pekar på flertalet sociala rörelser och processer som verkar i konflikt med varandra. Paradoxen är invävd i ett nystan av processer rörande institutioner, globalisering, diffusion, tradition och nationalism. För att förstå paradoxen är min avsikt att i denna uppsats presentera tre bakomliggande faktorer som kan ligga till grund för den allmänna opinionen gentemot homosexuella samt undersöka huruvida lagstiftningarna från 2014 fyller, om alls, sin funktion som stöd för HBTQ-personer. För att förstå lagarnas effekt måste det också finnas en förståelse om den allmänna opinionen och de sociala strukturerna bundna till attityder om anti-homosexualitet.

Uppsatsen utgår från följande definitioner: homosexualitet är en sexuell orientering som utgörs av en stabil fysisk, romantisk, emotionell och/eller sexuell attraktion mellan personer med samma kön.³ Om en person definierar sig som kvinna och attraheras av en person som också definierar sig som kvinna beskrivs duon som homosexuell samma gäller vid man som attraheras av en man. Homofobi definieras som: En irrationell rädsla, aversion och diskriminerande beteende mot homosexualitet eller homosexuella.⁴ I uppsatsen skriver vi om HBTQ-personer detta eftersom alla inom denna grupp de facto utsätts för diskriminering, uppsatsens fokus ligger emellertid på homosexuella.

---

¹ Det är emellertid viktigt att påpeka att georgierna kom att utstå ett extremt umbärande i och med Stalins tid där många georgier blev skickade till gulagläger så som stora delar av den sovjetiska befolkningen.

² Vid hänvisning i texten till paradoxen så åsyftas denna förklaring.

³ <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/homosexualitet> (2019-01-11)

⁴ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/homophobia> (2018-01-11)

2. Syfte

Syftet med uppsatsen är att ge en inblick i den komplicerade och motsägelsefulla situationen i Georgien. Avsikten är att studera skillnaden mellan parlamentets lagar och de allmänna normer och praktiker som råder i Georgien. Paradoxen rör bland annat hur mänskliga rättigheter integreras i Georgien med påtryckningar från världsorganisationerna FN och EU. Det finns flertalet förklaringar till paradoxen, syftet är att försöka ge förklaringsmodeller som vidgar perspektiv och öppnar upp för flera olika sätt att närma sig motsägelsen. I uppsatsen presenteras tre bakomliggande sociologiska faktorer som kan hjälpa till att förklara paradoxen. Uppsatsen är därmed explorativ och teorigenererande då teoretiska begrepp kommer utvecklas under uppsatsens gång.

2.1 Frågeställning

Frågeställning 1: Hur skulle skillnaden mellan attityderna hos den allmänna opinionen och lagarna kunna förklaras?

Frågeställning 2: Hur har de liberala lagarna i Georgien påverkat, om alls, situationen för HBTQ-personer?

2.2 Disposition

Dispositionen är utformad för att ge en kontext åt den georgiska paradoxen. Efter en presentation om mänskliga rättigheter, Georgien som land, dess geografiska position, institutionerna i landet och handelsrelationer följer en metodologisk diskussion, en teoridel som presenterar grundantaganden för uppsatsen samt tre bakomliggande faktorer om vad som skulle kunna ligga till grund för den allmänna opinionen. Därefter följer en analys som består av att statistiskt kartlägga attityder mot HBTQ-personer samt undersökning om Georgiens liberala lagar fungerar som stöd. Grundantaganden undersöks och sätts i relation mot väl utvalda data, slutligen sammanställs och presenteras de mest plausibla ingångarna till paradoxen samt en sammanfattning om lagarnas påverkan – båda delarna sker i slutsatsen. Upplägget är menat att ge läsaren en uppfattning om det stora sammanhang paradoxen rör sig i samt göra det tydligt för läsaren hur olika teorier och data stödjer på varandra.

3. Bakgrund

3.1 Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är: ”grundläggande rättigheter som varje enskild anses kunna hävda gentemot det allmänna”.⁵ Idén grundar sig i 1700-talets upplysningsideal om naturrätten, filosofer som John Lock & Jean J. Rousseau skrev om rätten till; liv, religion och äganderätt -

---

⁵ Fisher, 2001:13

1945 grundades mänskliga rättigheter i FN stadgan.⁶ År 1997 kom de mänskliga rättigheterna att bli en del av EU i och med Amsterdamfördraget.⁷ Varje medlemsland i Europarådet ska inte bara följa de mänskliga rättigheterna utan också att arbeta för att utveckla dessa, som EU-land är man skyldig att respektera de mänskliga rättigheterna.⁸ Extra intressant är artikel 3, 6 & 7 i FN:s stadga. Artikel 7 i FN:s konventioner om mänskliga rättigheter:

”Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.”⁹

Det viktiga med artikeln är att HBTQ-personer inte ska bli diskriminerade på grund av sin sexualitet. Äktenskap har kommit till att bli något av en känslig fråga och det råder ingen konsensus inom EU om att lagstifta om samkönade äktenskap.¹⁰

3.2 Frihandelsavtal

EU och Georgien skrev 2014 under EU:s frihandelsavtal DCFTA, detta avtalet kom att träda i kraft 2016. Enligt statistik från EU är Georgiens största handelspartner EU som står för ~29% av handeln, Kanada (~15%), Turkiet (~13%) och Ryssland med (~7,5%). Handeln genererade 2016 en omsättning på cirka 2,5 miljarder euro.¹¹ I och med DCFTA blir Georgien också tvungen att lyda under konventionen om de mänskliga rättigheterna, i EU:s *Association Agenda* med Georgien skrivs:

” ... the Agreement puts a strong emphasis on democracy and the rule of law, human rights and fundamental freedoms, good governance, a well-functioning market economy and sustainable development.”¹²

En förklaring till de liberala lagarna kan antas vara den ekonomiska vinsten som Georgien får i och med DCFTA. Georgiens ekonomi är för nuvarande svag (landet klassas som ett utvecklingsland) med en extremt hög arbetslöshet. Det går att tillägga att handelsrelationerna

---

⁶ Fisher, 2001:13

⁷ Takács, 2015:6

⁸ Fisher, 2001:74

⁹ Regeringskansliet. FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter, 2011:4

¹⁰ Puppink, 2015:1

¹¹ European Commission, 2018: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/georgia/> (Hämtad 2018-12-11)

¹² European Commission, 2014: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-430_en.htm (Hämtad 2018-12-11)

med Ryssland blev svagare efter femdagarskriget med Ryssland 2008 därmed också utträddet ur Eurasiska ekonomiska unionen (EEU). På så sätt hamnar Georgien i en position där det måste närma sig EU för att söka ekonomiskt stöd. Därmed blir mänskliga rättigheter en del av avtalet med EU som Georgien måste godkänna.

3.3 Geografisk position

Georgien är beläget i södra Kaukasien som en kil mellan Ryssland och mellanöstern, Kaspiska havet och Svarta havet samt omgivet av den kaukasiska bergskedjan. Kevork Oskanian menar att södra Kaukasien utgör ett centrum för globala intressen då länderna Georgien, Azerbajdzjan och Armenien har en gyllene handelsposition mellan kolkväve-rika central-Asien och Europa. Förbindelserna med det Kaspiska havet skulle kunna utgöra en strategisk punkt för att kunna transportera kolkväve från central Asien till Europa, Kaukasus utgör med andra ord en oskattbar ekonomisk position för Europa.¹³

Ända sedan Sovjetunionens fall 1991 har södra Kaukasien befunnit sig i instabilitet. Oskanian menar, att nationalistiska rörelser i Georgien och dess idéer om ett homogent Georgien ligger till grund för osäkerheten i landet. Oskanian menar, att Georgien ska ha influerats av flertalet olika historiska skeenden och vara lågt ifrån homogent. Oskanian skriver, att transkaukasien under det tidiga ryska imperiet – 1800-talet – präglades utav ett inflytande från Persien, Turkiet och Ryssland på ett sådant sätt att etnisk och kulturell heterogenitet var ett faktum.¹⁴ Sovjetunionens fall efter 70-års styre lämnade länderna i södra Kaukasien splittrade, i Georgien gled Abkhazien och Sydossetien bort från det georgiska centralstyret, detta resulterade i flertalet konflikter som sträcker sig fram till Georgiens femdagarskrig med Ryssland den 7 augusti 2008. Under kriget annekterade Ryssland Abkhazien och Sydossetien.¹⁵

År 1994 stärktes FN:s och EU:s närvaro i södra Kaukasus i och med ett avtal med Azerbajdzjan rörande energitransport, världsorganisationerna har också varit pådrivande när det kommer till NATO medlemskap.¹⁶

3.4 Stat och institutioner

Çelikpala anser att Georgien under dess tidiga år som självständigt land haft en svag politisk struktur präglad av osäkerhet och otillräckliga institutioner, bland annat militär och polis.

---

¹³ Oskanian, 2013:5

¹⁴ Oskanian, 2013:2

¹⁵ Oskanian, 2013:4

¹⁶ Oskanian, 2013:5

Korruption och en oorganiserad ekonomisk struktur är ytterligare exempel på statens instabilitet. I Georgien har det inte existerat en tydlig auktoritet, vilket lämnat landet lättpåverkat av utländska krafter.¹⁷ Jackson menar att Georgien borde vara ett rikt land i relation till den bördiga jord, mineralrika berg och tillgång till olja som finns inom landets gränser. Instabiliteten i Georgien grundar sig i det maktvakuum som uppkom efter Sovjetunionens fall. Ett vakuum som inte fångas upp av den georgiska staten och dess institutioner. Det har bidragit till ett misslyckande i skapandet av ett centraliserat styre.¹⁸ Georgiens statskick är uppbyggt av; statnivå den centrala Tblisiska regeringen, regionalnivå nio regioner varav två är 2 självständiga regioner Abkhazien och Sydossetien, 60 distrikt och 996 städer och byar.¹⁹ Mellan regioner råder politiska, religiösa och ideologiska dispyter. Civilsamhället är svagt utvecklat och det finns inga konstitutionella auktoriteter i landet.²⁰ Problemet med Georgien är, enligt Jackson, en svag centralmakt och starka distrikt.²¹ Något källorna inte nämner är hur president Saakashvili 2003 reformerade stora delar av den georgiska statsapparaten samt arbetade aktivt för ett närmade av EU och Nato, vilket bland annat resulterat i DFCTA. Trots detta verkar Georgiens stat och institutioner fortfarande förbli instabila.

4. Metod

4.1 Metodologisk utformning

Metoden kommer i denna uppsats att både innefatta kvalitativa så som kvantitativa data, detta eftersom syftet är att ge en bred förståelse om situationen i Georgien. Arbetet är explorativt och teoriutvecklande, de nya teoretiska begrepp som framkommit är framställda i uppsatsens sista skeende, de har därmed uppstått organiskt under skrivandets gång.

En avgränsning har varit nödvändig för att arbetet ska kunna bibehålla ett fokus och inte driva iväg och bli för omfattande. Datamaterialet består till största del av sekundärdata, deskriptiv statistik samt primärdata i form av två intervjuer. En sociologisk tradition grundar sig i ett hermeneutiskt perspektiv – läran om tolkningar och ”att tolka”.²² Här finns intresse för omedvetna och latent processer i samhället. En ambition i arbetet är att belysa dessa processer, analysera och tolka data för att identifiera de bakomliggande faktorerna i det georgiska samhället. En viktig utgångspunkt är att grunda antagandena i empirin för att på så sätt kunna göra ett vetenskapligt anspråk. Detta genom att grunda antaganden i empiri. Uppsatsen berör omfattande områden därmed finns det en stor skyldighet att presentera data i relation till

---

¹⁷ Celikpala, 2005:169

¹⁸ Jackson, 2004:75

¹⁹ Jackson, 2004:79

²⁰ Jackson, 2004:81

²¹ Jackson, 2004:86

²² Kjørup, 2009:233

antaganden som presenteras, notera emellertid att uppsatsen syftar till ett explorativt perspektiv, urvalet är inte tillräckligt representativt för att verifiera några hypoteser utan källor fyller funktionen att vägleda och skapa en generell uppfattning om på vilka sätt man kan närma sig paradoxen i Georgien.

I arbetet eftersträvas empiri som grund för teoretiska antaganden. Teoretiserandet har uppkommit i samspel med utarbetandet av det empiriska underlaget. Det görs inget positivistiskt anspråk på sanning utan det handlar enbart om att i största möjliga utsträckning grunda de tolkningar som framförs med något sanningsbärande. Det som utforskas är social ontologi, verklighetens sociala beskaffenhet, detta för att göra den georgiska paradoxen greppbar. Uppsatsen är socialkonstruktivistisk, förklaringarna bakom paradoxen är av socialt konstruerad karaktär.

Studien strävar efter normativ neutralitet, avsikten är inte att döma, förkasta eller för den delen moralisera över situationen i Georgien. Antropologen Franz Boas argumenterade för att forskare skulle ta av sig sina ”kulturella glasögon” för att på så sätt se kulturer utan sina egna kulturella värderingar och normer – detta perspektivet omfattas i arbetet.²³ Fokus ligger i att försöka förstå sociala och historiska processer som ligger till grund för den motsättning som finns i landet.

4.2 Urval

Upplägget är att söka relevant empiri genom statistik från WVS och CB, rapporter, böcker och artiklar om ämnet samt två intervjuer. Informant A är en socialarbetare och HBTQ-aktivist verksam i Tbilisi. Informant B är en antropolog och akademiker från Vitryssland som studerat den georgiska landsbygden och maskulinitet. Mina intervjupersoner har ovärderlig erfarenhet av problemområdet och med deras hjälp kan ett mer nyanserat kvalitativt perspektiv intas. Utöver intervjuerna har en studieresa med besök i Tbilisi och konversationer med befolkningen bidragit till nya perspektiv och utvecklat urvalet.

Urvalet är baserat på källor som både utmanar och stödjer resonemang i studien. Ansatsen är att ha varierande källor som ger en rättvis och beskrivande bild över situationen i Georgien. Karina Vamling professor i Kaukasusstudier vid Malmö universitet och Madina Tlostanova professor i postkoloniala genusstudier vid Linköpings universitet har varit till stor

---

²³ Monaghan & Just, 2000:39f

hjälp då de försett mig med kontaktuppgifter till personer och organisationer i Georgien. Karina Vamling har även underlättat studieresan till Georgien och varit till stor hjälp.

4.3 Datainsamling

Det kvalitativa materialet består av två semi-strukturerade intervjuer (längd: ca 60 min). Intervjuerna har i viss mån eftersträvat kunskap om individen i en georgisk kultur. Intresset har legat i hur individerna påverkas och uppfattar sin kulturella kontext.²⁴ Detta för att bilda kunskap om hur det är att leva i det georgiska samhället, en erfarenhet som annars går förlorad. I intervjuerna testas teoretiska resonemang mot den kunskap som informanterna besitter, men det uppstår även nya perspektiv och därmed skapas av nya frågor och hypoteser, öppenheten och lyhördhet i dessa intervjuer har varit A & O. Informanterna A är uppvuxen, verksam och lever sitt liv i Georgien. Informant B har varit verksam i Georgien under en längre period. Deras erfarenhet är ovärderlig och högst relevant för föreliggande arbete. Exempelvis har informant A som HBTQ-person och socialarbetare erfarenheter av allmänt motstånd såväl som knep för att försvara sig mot homofobiska attacker. Intervjuerna tolkas och uttalanden placeras i en relevant kontext inom arbetets ramverk där de bidrar med nya perspektiv och infallsvinklar. Två intervjuer är långt ifrån måttligt, men informationen är tänkvärd och bidrar med ökad förståelse för situationen i Georgien.

Vetenskapsrådet menar att samhällsvetenskaplig forskning bör följa fyra forskningsetiska principer: information, konfidentialitet, nyttjande och samtycke.²⁵ Det kvalitativa materialet som framkommit har behandlats med konfidentialitet samt försiktighet på ett sådant sätt att ingen deltagare kunnat identifieras. Intervjuerna var frivilliga och medverkan i arbetet likaså.

Föreliggande uppsats anknyter till Forskning inom Kaukasusstudier där forskningsfältet är brett och rör sig mellan forskning med inriktning historia, lingvistik, teologi, juridik, antropologi, statsvetenskap och sociologi. Förhoppningen med denna uppsats är att kunna bidra till kunskapen om homosexualitet och homofobi i Georgien genom att se till flertalet olika bakomliggande faktorer och inte enbart fokusera på en modell. Denna uppsats kommer genomgående stå i dialog med flertalet källor som i vissa fall kommer att kommateras och kritiserats.

Den deskriptiva statistiken har använts för att förkasta eller verifiera centrala premisser och antaganden. Statistiken har även legat som grund för perspektiv som lett till nya

---

²⁴ Sjöberg & Wästerfors, 2008:150

²⁵ Vetenskapsrådet, 2011. God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet.

antaganden. Om ett teoretiskt resonemang förs ska statistiken fungera som ett underlag för resonemangets hållbarhet, överensstämmer teorin med verkligheten eller är resonemanget långsökt och ogrundat. Statistiken som används kommer från databaserna (WVS & CB), böcker och artiklar. Det rör sig därmed om sekundärdata. I arbetet ligger fokus på att statistiken ska vara hög i validitet och reliabilitet – att det som ska mätas mäts och att statistiken är pålitlig.²⁶ Detta avgörs med ett *Chronbachs Alpha* över 0,7 och en signifikans där P-värdet inte överskrider 0,05. Fokus i inhämtning av sekundärdata ligger i att vara källkritisk och utvärdera urval, variabler, reliabilitet, validitet, frågor och svar på ett sådant sätt att förhållningssättet blir neutralt samt att inte godta resonemang statistiken inte stödjer. Egna statistiska körningar markeras med en fotnot till appendix – körningarna görs i SPSS och fokus ligger på att med deskriptiva körningar fånga omfattningen av specifika sociala fenomen.

4.3 Källkritik

Källkritik är enligt Hansson: ”konsten att kritiskt granska sina källor och dra välgrundade slutsatser ur dem...”.²⁷ Eftersom en stor mängd data kommer från sekundärkällor blir en viktig del i uppsatsen källkritik. En del av det som skrivs angående HBTQ-frågor i Georgien kan ses som problematiskt då vissa texter av exempelvis WISG är skrivna i syfte att skapa förändring (aktivistisk), rapporterna är rimligen partiska och förmedlar en negativ bild av situationen i Georgien, emellertid talar all statistik för att den kritik som rapporterna lyfter stämmer, i analysen nämns enbart sådant som rapporterna kan underbygga med källor. En av rapporterna är explicit skriven till FN:s oberoende expert i samband med hans besök i Georgien 2018.

Med kritiska ögon visar det sig att dessa artiklar fungerar bra för att kunna fånga just HBTQ-gruppers missnöje i Georgien rörande lagar och på vilka sätt förtrycket mot HBTQ-personer bibehålls. Kanske är det så att artiklarna kan utgöra en fördel då det säger något om hur den faktiska kritiken mot den georgiska regeringen ser ut. Referenser till HBTQ-frågor är inte så omfattande då ämnena homofobi och homosexualitet är känsliga i Georgien. HBTQ-frågor förblir därmed relativt outforskade eftersom statliga institutioner inte verkar vara intresserade att utveckla mänskliga rättigheter för HBTQ-personer.

5. Teori

5.1 Forskningsbakgrund om homofobi

I tidigare forskning har Mestvirishvili, Zurabishvili, Iakobidze & Mestvirishvili i *Exploring Homophobia in Tbilisi, Georgia, Journal of Homosexuality* stått för ett gediget arbete när det

---

²⁶ Fangen & Sellerberg, 2013:82

²⁷ Hansson, 2009:101

kommer till kartläggningen av homofoba attityder i georgiska huvudstaden Tbilisi.²⁸ Man konstaterade att män är överrepresenterade när det kommer till homofobi. Homofobin stärks om männen dessutom har en låg utbildning och icke-liberala åsikter. Det är vanligt förekommande i denna grupp att se homosexuella som ett hot mot nationens säkerhet. Forskarna skriver att det inte finns så mycket empirisk forskning på området som inte är aktivistisk. Deras kvantitativa studie grundar sig på statistisk fråga CB.

Adamczyk och Pitt skriver i *Shaping attitudes about homosexuality* att religioners inverkan på homofobi bör sättas i en kulturell kontext.²⁹ Syftet för dem är att se vad som gör vissa länder liberala gentemot homosexualitet och andra inte. Författarna konstaterar via statistik från WVS att skillnaden mellan människor som är upptagna med sin dagliga överlevnad respektive människor som är engagerade i att utveckla sitt självuttryck i en kultur påverkar attityder gentemot homosexualitet. Kulturer där människor har större möjlighet att ägna sig åt självuttryck har också en mer positiv attityd mot homosexualitet. Detta är en direkt koppling till statsvetaren Ronald Ingleharts kulturella kartläggning av världens kulturer och även kopplingen mellan ekonomisk utveckling och attitydförändring. Utifrån Ingleharts kartläggning verkar politisk och ekonomisk stabilitet utgöra en grund för tolerans. Unga som ersätter den äldre generationen utgör också en förändring i attityder mot homosexuella.

5.2 Diffusion

Diffusion är ett begrepp som handlar om hur åsikter i en nationalstat förändras över tid. Meyer, Boli, Thomas och Ramirez menar att, diffusion är en social process som successivt breder ut sig och förändrar samhället. Enligt författarna har kultur inte varit en betydande faktor i analysen av diffusion – detta problematiseras i deras arbete.³⁰ I deras arbete beskrivs diffusion som något möjligt i en global kontext där institutionell och kulturell påverkan möjliggörs i nationalstater.³¹ Det är inte bara så att nationalstaten påverkas symboliskt utan också genom direkta kontakter mellan lokala aktörer och världssamfundet.³²

De som förkastar exempelvis mänskliga rättigheter för homosexuella tillhör oftast religiösa och nationalistiska rörelser som motsäger sig utomnationell påverkan. När missnöje riktas mot organisationer som företräder värderingar från väst får dessa i regel stöd från

---

²⁸ Mestvirishvili, Zurabishvili, Iakobidze & Mestvirishvili, 2017

²⁹ Adamczyk & Pitt, 2009

³⁰ Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:148

³¹ Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:151

³² Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:161

institutioner som representerar världssamfunden som FN och EU.³³ Enligt författarna är en grundförutsättning för diffusion aktiva gräsrotsrörelser. Om en ledare för ett land undviker globala strömningar och använder sig av paternalistiska regler för att hålla befolkningen borta från dessa skulle omvärlden reagera och på så sätt möjliggöra diffusion.³⁴

Något som gör denna forskning intressant är att den klargör vissa sociala mönster, diffusion säger något om framtiden och nationalstatens relation till det globala världssamfundet. Det finns goda skäl att tro att det västerländska världssamfundet påverkar nationalstaters identitet och struktur. Det ter sig som om författarna bygger världssamfundets inflytande på nationalstaten utifrån Webers rationaliseringsprocess.³⁵ Inflytandet ska möjliggöra isomorfism.³⁶ Isomorfism handlar om hur en organisation ändrar och efterliknar sin struktur, vilket i sin tur skulle innebära en förändringskraft för exempelvis mänskliga rättigheter för homosexuella i Georgien.

5.3 Formella institutioner

Institutioner är meningsfulla i mänskliga relationer detta då institutioner utgör samhällets struktur. Institutioner skapas i relation till hur individerna i allmänheten definierar sina behov.³⁷ Givet att intresse ses som grundbult för identitet, skapas ett ”vi” genom kollektiva intressen. Institutioner ger aktörer skript för hur de ska föra sig i olika kontexter. En stat består av ett nätverk institutioner som förblir i förbindelse med varandra.³⁸ Stater är inte koherenta. Stater består av grupper av människor sammanstrålade i vissa varierande konstellationer.³⁹

Det som utgör en svag stat är om den drivs av informella regler, till exempel regler inom klaner, korruption, kyrka eller maffia. En stark stat utgörs av formella institutioner vars regleringar lyds och accepteras av allmänheten.⁴⁰ En stat misslyckas när formella institutionerna upphör och tas över av privata aktörer som agerar efter egen nytta. Informella institutioner kan ta över styrandet av ett land – detta gör inte landet automatiskt svagt, det informella styret kan vara stabilt och följas av allmänheten.⁴¹ Det finns en skillnad mellan informella styren: styren med handlingsplan men utan auktoriteter och informell politik där auktoritet finns närvarande. En stats styrka avgörs inte nödvändigtvis av dess formella form

---

³³ Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:163

³⁴ Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:169

³⁵ Weber, 1978

³⁶ Mayer, Boli, Thomas & Ramirez, 1998:173

³⁷ Frödin, 2010:276

³⁸ Frödin, 2010:277

³⁹ Frödin, 2010:278

⁴⁰ Frödin, 2010:279

⁴¹ Frödin, 2010:282

utan snarare av hur styret speglar sig i relationer till allmänheten.⁴² Georgien styrs inte utifrån den allmänna opinionen och allmänna intressen därmed fylls inte kriterierna för en stark stat. Detta är viktigt då det säger något om hur västvärlden har kunnat influera Georgien i frågan om mänskliga rättighet för homosexuella.

5.4 Informella institutioner

Helmke och Levitsky skriver om hur formella institutioner skiljer sig från informella. Författarna menar att distinktionen är viktig för att kunna ge svar på varför lagar inte alltid följs. Genom denna distinktion ligger fokus på kulturer och normer - en distinktion som i vårt fall är central för att förstå paradoxen. Författarna menar att normer oftast bestäms av informella beslut.⁴³ Exempel på informella institutioner är klaner, maffia, religiösa samfund samt juridiska och byråkratiska normer. Författarna definierar informella institutioner enligt följande kriterier: ”socially shared rules, usually unwritten, that are created, communicated, and enforced outside of officially sanctioned channels”.⁴⁴ Informella institutioner förklaras med liknelsen: när man tar av sig en hatt i kyrkan är detta tecken på informell institution medan när man tar av sig sin rock på en restaurang är detta ett regelbundet beteende. Skillnaden mellan de två fallen är att om man inte tar av sig mössan i kyrkan möts detta beteende av social sanktion och ogillande, därav rör det sig om en informell institution.⁴⁵

Författarna nämner informella lagar vilka exemplifieras med Sovjetunionens ord: *blat* – som var en informell lag som användes för att kunna förse medborgarna av Sovjet med livsviktiga förnödenheter.⁴⁶ ⁴⁷ Informella lagar kan med andra ord användas för statens överlevnad. Det finns tre olika sätt på vilka informella regler och institutioner skapas: a) genom att formella regler inte är färdigställda, b) informella institutioner förser det som inte kan uppnås med en formell lösning och c) som ett medel för att uppnå mål som inte är – av samhället – accepterade.⁴⁸

Genom att utgå från perspektivet med informella institutioner kan vi gå bortom den funktionalistiska förklaringen och därmed fokusera på bakomliggande faktorer som ligger till grund för informella institutioner.

---

⁴² Frödin, 2010:284

⁴³ Helmke & Levitsky, 2004:725

⁴⁴ Helmke & Levitsky, 2004:727

⁴⁵ Helmke & Levitsky, 2004:727

⁴⁶ Betyder tjänst och användes inom den svarta marknaden i Sovjetunionen för att yppa byteshandel, man får lov att använda sig av kontakter för att få mat.

⁴⁷ Helmke & Levitsky, 2004:729

⁴⁸ Helmke & Levitsky, 2004:730

5.5 Bakomliggande faktorer om informella institutioner

5.51 Antagande A: Arbetsdelning

Antagandet utgår från att låg arbetsdelning är en faktor som ligger till grund för de negativa attityderna mot homosexuella.

Mitt första antagande tar teoretiskt avstamp i Émile Durkheim och hans teori om arbetsdelning. Durkheims resonemang grundar sig i tanken att arbetsdelning ligger till grund för samhällets ordning – vilken typ av solidaritet som råder. Solidaritet är det stoff som binder samman individer i ett samhälle, den mekaniska solidariteten utgörs av repressiva lagar och en stark kollektiv gemenskap.⁴⁹ De repressiva lagarna är till för att föra in folket i gemensamma tankebanor, det finns inte utrymme för självrepresentation eller att sticka ut från det mekaniska samhället. Durkheim menar att det skapas ett *kollektivt medvetande* – med detta menas inget annat än: ”the body of beliefs and sentiments common to the average of the members of a society”.⁵⁰ Motsatsen till mekanisk solidaritet är den organiska som bygger på en solidaritet skapad i olikhet och spridd arbetsdelning.⁵¹ Arbetsdelning och brist på olikhet förklarar varför traditionella samhällen representeras av informella religiösa institutioner.

Inglehart analyserar utifrån *cohort analysis* stora mängder data från WVS där normer och trosföreställningar kopplas i relation till ekonomiska förutsättningar.⁵² Det visar sig att det finns en stark koppling mellan ekonomiska förutsättningar och tro. Denna analys omfattar tradition kontra sekularism samt överlevnad kontra självuttryckande värden.⁵³ Det finns ett tydligt samband mellan länder med låg ekonomisk tillväxt och en negativ inställning till homosexualitet.⁵⁴ Inglehart & Welzel menar att demokratiska länder med god och positiv ekonomisk tillväxt förändrar sina värderingar snabbare åt självuttryckande attityder medan länder med låg ekonomisk tillväxt tenderar att förändras långsammare eller inte alls. Detta skapar enligt författarna ett gap mellan fattiga och rika länder.⁵⁵

5.52 Antagande B: Hypermaskulinitet

Antagandet utgår från attityder om homosexualitet i före detta Sovjetunionen lever kvar i den georgiska kulturen och bidrar till en negativ inställning gentemot HBTQ-personer.

---

⁴⁹ Durkheim, 1969:108

⁵⁰ Aron, 1970:24

⁵¹ Aron, 1970:21

⁵² Inglehart & Welzel, 2008:238

⁵³ Inglehart & Welzel, 2005:147f

⁵⁴ Inglehart & Welzel, 2005:163

⁵⁵ Inglehart & Welzel, 2005:172

Antagande B är förankrat i en historiespecifik tolkning centrerad i den sovjetiska och post-sovjetiska eran. Den teoretiska utgångspunkten är av historiskt tolkande karaktär, antagandet grundar sig i teologen och genusvetaren Zorzdragers innehållsanalys som pekar på en särpräglad hypermaskulinitet skapad i en sovjetisk och Ryskortodox kontext. Antagandet utgår även från Kuntsman som pekar på ett kollektivt trauma i Sovjet. Kuntsman binder samman minnet av övergrepp i sovjetiska gulagläger med de negativa attityderna riktade mot homosexuella. Kuntsmans tes är att homosexualitet ihåggoms som de sätt kriminella i gulag utnyttjade de svagare intagna. Den forna sovjetiska diskursen skulle kunna vara latent och bakomliggande i den post-sovjetiska kulturen, därmed också utgör grund för informella regler. I stor utsträckning går antagandena ihop med varandra då det inte går att tala om ekonomi i Georgien utan att tala om de-industrialiseringen efter Sovjets kollaps.

Antagande B är mer kvalitativt av sin karaktär detta för att fånga de kulturella aspekter som frångås i antagande A. I den analytiska delen kommer teoretikernas resonemang utvecklas i relation till statistiska data från Georgien.

5.53 Antagande C: Ortodoxa kyrkan

Antagandet utgår från att Negativa attityder till homosexualitet är kopplat till det låga politiska förtroendet och det höga förtroendet till den ortodoxa kyrkan, som historiskt sett betraktar homosexualitet som synd och sodomi.

Antagandet ser den ortodoxa kyrkan som en bidragande faktor till anti-HBTQ attityder. Georgien som land har – som vi senare kommer se – problem med korruption och arbetslöshet. Utifrån Helmke och Levitsky kan informella institutioner skapas när formella institutioner blir otillräckliga, den ortodoxa kyrkan verkar bidrar till en fungerande ordning. Religionens funktion var för Durkheim att skapa solidaritet och kollektiva representationer, något som band samman medlemmarna i en grupp.⁵⁶ För Durkheim skapar religion en moral och därmed en dikotomi mellan det ”heliga” och det ”profana”.

Likt Durkheim menar Eriksen att nationalstaten var en källa fylld av symbolisk kraft.⁵⁷ Nationalstaten accepteras i den utsträckningen medborgarna tror på den gemensamma illusionen. Eriksen pekar på hur globalisering skapat en kris där tradition ändras från de

---

⁵⁶ Aron, 1970:40

⁵⁷ Eriksen, 1996:105f

vedertagna, det som varit präglat av en historisk helhet med en kulturell homogenitet.⁵⁸ Globalisering enligt Eriksen gör så att nationer måste hitta distinkta drag som visar nationens särart.⁵⁹ Av EU blir nationalism, enligt Eriksen, ett politiskt projekt. Eriksen menar att nationalism är fylld av symbolisk kraft.⁶⁰ Nationalism verkar med andra ord skapa gemensam illusion som genererar mening. Den ortodoxa kyrkan verkar utgöra det distinkta drag som utgör nationens särart - det finns en stor överlappning med antagande B.

6. Analys

6.1 Attityder om homosexualitet

Grundpremisen, att det i Georgien finns en skillnad mellan den allmänna opinionen och de politiska besluten, bygger på en egen utformad undersökning med data från WVS. Där visade det sig att 87,1% tyckte att man aldrig kan rättfärdiga homosexualitet, detta i ett urval på 1202 georgier med 1188 giltiga svar. På en tiogradig skala (från 1 går inte att rättfärdiga till 10 går att rättfärdiga) fick urvalet ett medelvärde på 1,23, en median på 1 och centralmått på 1. Standardavvikelsen hamnar på 0,715, vilket tyder på en låg spridning.⁶¹

Dessa negativa attityder till homosexualitet kan ses i relation till Ryssland som politiskt är anti-HBTQ. Med ett urval på 2500 med 2247 giltiga svar, här är vi uppe i över 10% saknade svar vilket är problematiskt. Här har vi en kumulativ procent på 60,2% för de som menar att man aldrig kan rättfärdiga homosexualitet. På en tiogradig skala (från 1 går inte att rättfärdiga till 10 går att rättfärdiga) fick urvalet ett medelvärde på 2,51, medianen 1 och centralmättet 1. Vår standardavvikelse är 2,277 vi har större spridning än i ovanstående fall.⁶²

Ryssland och Georgien står varandra nära när det kommer till synen på homosexualitet, mycket närmre än exempelvis Georgien och Sverige. Värdena för Ryssland är från 2011 och Georgien från 2014 men frågan och databasen är densamma: *Justifiable: Homosexuality* (WVS). Ryssland ska enligt denna statistik var mer tolerant än Georgien. Vi kan dock inte säga något med säkerhet då Ryssland är ett särskilt svårt land att undersöka rent statistiskt, detta eftersom landet är så pass stort med 144 miljoner invånare och 50 regioner. Detta kan sättas i relation till Georgiens 3,7 miljoner invånare, urvalet blir mer representativt i fallet Georgien och mindre representativt när det kommer till Ryssland. WVS statistiken är den senaste och även om den är från 2011 & 2014 brukar det vara så att attitydförändringar ändras långsamt. Utifrån detta

---

⁵⁸ Eriksen, 1996:114

⁵⁹ Eriksen, 1996:115

⁶⁰ Eriksen, 1996:117f

⁶¹ Se Appendix 1.

⁶² Se Appendix 2.

kommer vi godta värdena som grund för frågeställningarna. Notera att Ryssland i sin politik för en hård kamp mot homosexuella medan Georgien anammar liberala lagar.

6.2 Unga och utbildning

Georgien har en negativ inställning till homosexuella, det som är av intresse är att få reda på i vilken mån unga har en negativ inställning till homosexuella. I en artikel sammanställd av HBTQ-grupperna *Equality Movement*, *Women's Initiative Support Group* and *ILGA-Europé*, nämns problem angående homosexuellas ställning i det georgiska samhället, artikeln skrivs i samband med ett besök från UN:s experten Victor Madrigal-Borloz.⁶³ Artikeln pekar på den positiva riktningen Georgien rör sig mot i och med lagstiftningen 2014 som förbjöd våld med motiv i sexuell läggning, men i artikeln nämns också ihållande problem. De centrala problemorganisationerna pekar på är den offentliga opinionen i relation till lagstiftningarna.

Enligt en rapport gjord av stiftelsen: Friedrich Ebert ska 44% av georgiska ungdomar i åldrarna 14–29 har negativa inställningar till homosexuella medan 45% inte är intresserade av frågan.⁶⁴ Enligt rapporten tycker enbart 16% att homosexualitet är acceptabelt eller någorlunda acceptabelt.⁶⁵ Rapporten grundar sig på 1200 intervjuer och 24 fokusgrupper.⁶⁶ Ungdomarna som intervjuats kommer från 11 olika regioner med olika socioekonomiska bakgrunder.⁶⁷ Utifrån rapporten verkar ungdomen i stor utsträckning vara influerad av samma homofobi som den äldre generationen.

Gurchiani pekar på problematiken i den georgiska skolan; sedan 2005 lagfördes religiös undervisning i landet och detta har lett till problematiska konflikter mellan traditionell undervisning och mänskliga rättigheter – där det sistnämnda tar avstånd mot indoktrinering.⁶⁸ Enligt Gurchiani handlar undervisningen i stor mån om att göra: "true Georgians".⁶⁹ Lärare i historia verkar utgöra vad författaren beskriver som; väktare av den georgiska nationaliteten, artikeln pekar på en rädsla i Georgien att förlora den nationella identiteten.⁷⁰

---

⁶³ WISG, 2018:1

⁶⁴ Omanadze, Gachechiladze, Lebanidze & Chachanidze, 2017 s.8

⁶⁵ Omanadze, Gachechiladze, Lebanidze & Chachanidze, 2017 s.95

⁶⁶ Omanadze, Gachechiladze, Lebanidze & Chachanidze, 2017 s.7

⁶⁷ Omanadze, Gachechiladze, Lebanidze & Chachanidze, 2017 s.20

⁶⁸ Gurchiani, 2017:1100f

⁶⁹ Gurchiani, 2017:1101

⁷⁰ Gurchiani, 2017:1113

6.3 IDAHOT eller Family Sanctity Day

I WISG beskrivs hur den internationella dagen mot homofobi, bifobi och transfobi IDAHOT (med datumet den 17:e maj) motverkas av den georgiskortodoxa kyrkan. År 2013 kontrade kyrkan IDAHOT (som ses som georgiska Pride) med en högtidsdag tillägnad kärnfamiljen kallad: ”*Family Sanctity Day*”. Dagen ska dra uppmärksamhet från IDAHOT då båda högtiderna inträffar på samma datum. I artikeln pekar organisationerna på hur detta hotar friheten för HBTQ-personer att organisera sig.⁷¹ På hemsidan Georgianjournal.ge rapporterade flertalet artiklar, bilder och videor där religiösa ledare och allmänheten demonstrerar mot IDAHO 2013.⁷²

Informant A nämner hur denne inte längre engagerar sig inom IDAHOT i och med Family Sanctity Day.

“We have a lot of frustration especially connected with gathering outside, you know the story of 17 may maybe someone told you about this stuff I’m really not interested in these issues. 17 may is like IDAHOT sort of pride day here we celebrate since 2012 and 2013 there was an attack on activist from the church after that this day becomes National family sanctity day, I hate this day there is nothing interesting in this day anymore because it was so polarizing to society...”

Kyrkans inflytande och makt med Family Sanctity Day verkar trumfa IDAHOT. Högtidernas kollision skapar just en polarisering mellan ”heligt” och ”profant” eller ”vi” och ”dom”. Denna distinktion skulle kunna skapa stigmatisering hos homosexuella och gör HBTQ-personer till fiender och ”de andra”.

6.4 Globalt vittne och Global återverkning

I artikeln WISG riktas också kritik mot lagstiftningar gjorda i CCG – Criminal Code of Georgia - kritiken grundar sig i en bristande definition av hatbrott. Så som organisationerna beskriver lagstiftningen verkar brott med motiv i homofobi oftast hamna under huliganism eller liknande – rättsväsendet verkar inte ta hänsyn till sexuell orientering i relation till hatbrott - detta är problematiskt enligt HBTQ-organisationerna då en specifik lagstiftning och brott rubricerade under hatbrott kan leda till längre straff.⁷³ WISG nämner ett flertal företeelser som pekar på den

---

⁷¹ WISG, 2018:3

⁷² <https://www.georgianjournal.ge/society/23382-religious-servants-and-parish-groups-walk-at-lgbt-demonstration.html> (hämtad 2018-12-11)

⁷³ WISG, 2018:5f

georgiska polisens passivitet samt lindriga straff för hatbrott. Det finns inte många källor förutom personliga utsagor, informant A nämner exempelvis att det inte finns ett förtroende för polisen bland HBTQ-personer:

”... I also don't trust in the police if I have any case from the police because sometimes I have attacks also on myself like I'm calling first to the public defender office that I'm going to the police and then I'm calling to the MIA office that I'm going to the police station...”

Även om den georgiska lagstiftningen och polisväsendet inte aktivt verkar arbeta för HBTQ-personer finns det inverkan från världssamfundet. Informant A berättar hur den använder MIA kontoret som ett - vad jag vill benämna - *globalt vittne (Global Witness)* för att därigenom uppmärksamma och pressa polisen till att följa de lagar som landet anammat. Detta genom att använda MIA kontoret som ett vittne. Den makt MIA kontoret kan utöva kallar jag *global återverkning (Global Repercussion)* och åsyftar till att på ett eller annat sätt bestraffa den georgiska regeringen om den bryter mot sin del av frihandelsavtalet, det vill säga de mänskliga rättigheterna. Informant A nämner i intervjun på frågan: på vilket sätt gynnas aktivister av FN och EU?

“...EU or international organizations is kind of tool to advocate with government it's still like that because they are not listening if we are gathering around 400 people and say we want this and this, but they don't listen, but if the EU say you must do this they have to do it more or less...”

Begreppen *globalt vittne* och *global återverkning* går att koppla till teorin om diffusion som rörelser på gräsrotsnivå och hur de får stöd och ökat inflytande genom att tillgodose sig makt och tvång från en globalt överlägsen aktör som FN. Även om lagstiftningarna i Georgien ter sig som en papperstiger verkar närvaron av EU, FN och andra HBTQ-organisationer ge ett visst stöd och skydd för aktivisterna genom att vara *globala vittnen*. Enligt Helmke och Levitsky, är det just organisationer som dessa som kan utgöra en förändring och ett hot mot de informella institutionernas ordning. Begreppen *Globalt vittne* och *Global återverkning* hur informant A:s användning av MIA kontoret.

6.5 Högernationalism på frammarsch

WISG skriver om institutionaliserat våld, där polis, politiker och religiösa ledare uttalar sig hatiskt mot homosexuella och transpersoner.⁷⁴ Georgisk media ska enligt WISG året 2016 haft 454 homofobiska uttalanden. Högernationala rörelser som neo-nazisterna i National Unity of Georgia sprider homofoba uttalanden aktivt. Det omnämns hur politiker utgår från traditionella och kulturella normer istället för att anpassa sig till mänskliga rättigheter och på så sätt utveckla lagstiftningen.⁷⁵ Frågan om homosexualitet är en högst politisk fråga i Georgien och blir en stor vattendelare, uppdelningen sker mellan de som är pro-EU och de som är pro-Ryssland. Sympatisörer till Ryssland utgår från utsagan att EU för med sig homosexualitet och använder homosexualitet som ett politiskt slagträ.⁷⁶

Problemen med lagarna är många och främst rör det sig om transpersoners utsatthet. När det kommer till samkönade äktenskap har den georgiska regeringen röstat igenom en definition av äktenskap som ”Union between a woman and a man”.⁷⁷ Lagen kommer införas i och med det nya presidentvalet 2019.⁷⁸ Detta är en intressant lagändring i relation till de liberala lagarna 2014, det förefaller som en återgång till mer traditionella lagstiftningar.

6.6 Religiös fundamentalism och högerauktoritära tendenser

Aghdgomelashvilis bok *From Prejudice to Equality*, utgör en gedigen sekundärkälla då den bygger på välgrundad statistik och ett vetenskapligt perspektiv. Det är emellertid viktigt att poängtera att Aghdgomelashvili är aktiv i WISG och därmed också representerar organisationen i denna text. Den är mer eller mindre beställd av EU och WISG. Huvudproblemet i boken är – liksom den tidigare nämnda rapporten av WISG - hur den georgiska regeringen anammar anti-diskrimineringslagar, men samtidigt försöker ta bort sexuell läggning/identitet från listan som utgör vilken grund man kan diskrimineras på.⁷⁹

Aghdgomelashvilis bok utgår från en statistisk undersökning med ett urval på 2000 respondenter varav 588 är från städer, 711 är från landsbygden och 700 är från huvudstaden Tbilisi.⁸⁰ ~94% svarade att de tillhörde den ortodoxa kyrkan.⁸¹ När det kommer till vilka värden som är viktigast för respondenterna (där man rangordnar mellan 1–10, 1

---

⁷⁴ WISG, 2018:7

⁷⁵ WISG, 2018:8

⁷⁶ WISG, 2018:8

⁷⁷ Georgiska regeringens hemsida artikel (30) i *Constitutional Law of Georgia No 2071 of 23 March 2018 – website, 2.4.2018: <https://matsne.gov.ge/en/document/view/30346?publication=35>* (hämtad 2019-01-03)

⁷⁸ WISG, 2018:13

⁷⁹ Aghdgomelashvili, 2016:162

⁸⁰ Aghdgomelashvili, 2016:188

⁸¹ Aghdgomelashvili, 2016:193

viktigast 10 minst viktigt) ligger familj på förstaplats sedan religion och hälsa på tredjeplats.⁸² Det går att förstå varför samkönade äktenskap är en så pass känslig fråga i Georgien, med en stark religion och en tro på kärnfamiljen är det inte omöjligt att se homosexualitet som ett hot mot status quo. Aghdgomelashvili gör en regressionsanalys och finner en korrelationen mellan religiös fundamentalism, högerauktoritära attityder och homofobi med ett starkt $r = 0,315$ med ett $N = 1567$ och med det signifikanta $p = 0,001$.⁸³ Av religiös fundamentalism och högerauktoritära tendenser visar det sig att högerauktoritära tendenser korrelerar i större utsträckning till homofobi med $r = 0,485$, $N = 1565$ och $p = 0,001$.⁸⁴ Man kan också se ett negativt samband mellan utbildning och homofobi med ett $r = -0,180$, $N = 1334$ och signifikant p på $0,001$. Socio-demografi verkar spela en stor roll, det då det statistiken skiljer sig om man bor i stan kontra landsbygden.⁸⁵ Med ovanstående data konstateras att krocken mellan HBTQ-lagarna, som kommer från EU, och en mer auktoritär konservatism förankrad i nationalism och kyrkan i Georgien.

De variabler som används för att bestämma den högerauktoritära skalan är en modifierad version av psykologiprofessorn Altmeyers auktoritära skala innefattande 20 frågor rörande; huruvida man underställer sig auktoriteter, aggression mot de grupper som inte lyder det auktoritära styret samt lydnad av traditioner och normer.⁸⁶ Religiös fundamentalism utgår även från Altmeyers 20 frågor, men Aghdgomelashvili utgår istället från 12 modifierade påståenden, reliabiliteten fick $0,79$ på *Chronbachs Alpha*.⁸⁷ Altmeyers 20 frågor om religiös fundamentalism och den högerauktoritära får också i sin tur en reliabilitet med *Chronbachs Alpha* på $0,68$ vilket tyder på att både frågorna och påståendena verkar höra ihop.⁸⁸ Det finns goda skäl att tro att religion och nationalism i detta fallet är beroende av varandra. Informant B nämnde i intervjun:

“... people listen to the church because it’s an authority, this is a problem like... of course they read the law they watch and listen to news but still when you try to have your own opinion...”

---

⁸² Aghdgomelashvili, 2016:195

⁸³ Aghdgomelashvili, 2016:233

⁸⁴ Aghdgomelashvili, 2016:233

⁸⁵ Aghdgomelashvili, 2016:231

⁸⁶ Aghdgomelashvili, 2016:190

⁸⁷ Aghdgomelashvili, 2016:190

⁸⁸ Altemeyer & Hunsberger, 2004:48

6.7 Informella institutioner i Georgien

6.71 Korruption och tillit i Georgien

Enligt Helmke och Levitsky grundar sig informella institutioner bland annat på brist på formellt styre. I CB finner vi att 94,1% av 2379 respondenter finner lagöverträdelse som ett stort problem i landet.⁸⁹ Det finns med andra ord ett missnöje med att lagar överses och överträds, detta speglas i attityderna gentemot tilliten till parlamentet. På frågan om vilken tillit man har till parlamentet: svarade 2379 respondenter följande; 14,1% *ingen tillit*, 22,3% *delvis ingen tillit*, 35,9% *litar delvis*, 17% *lite tillit* och 3,8% *full tillit*.⁹⁰ När de formella institutionerna inte levererar, kommer de informella och stabiliserar. På frågan om vilken tillit man har till religiösa institutioner svarar 2379 respondenter; 2,7% *ingen tillit*, 19,6% *litar delvis* och 33,9% *full tillit*. Viktigt att tillägga är att den kumulativa procenten från *litar delvis* till *full tillit* går från 30,6% till 100%.⁹¹ Man litar mer på religiösa institutioner än det georgiska parlamentet. Om teorin stämmer fyller de informella institutionerna vakuumet skapat av regeringen. För att förstå de informella institutionerna krävs kunskap om den ortodoxa kyrkan och det post-sovjetiska arvet som till stor del verkar utgöra de negativa attityderna gentemot HBTQ i Georgien.

6.72 Den ortodoxa kyrkan

Teologen Zorgdrager verksam vid Amsterdams Universitet skrev i internationella journalen för filosofi och teologi en artikel om homosexualitet och hypermaskulinitet inom den ryskortodoxa kyrkan. Zorgdragars artikel går att koppla till teorin om informella institutioner. Zorgdrager forskning grundar sig på innehållsanalys, mer specifikt en diskursanalys som kartlägger den ryskortodoxa kyrkans allmänna moral och den teologiska uppfattningen om homosexualitet.⁹² Utifrån en historisk undersökning försöker Zorgdrager kartlägga den ryska kulturen härav framkommer även ursprunget av vad Zorgdrager kallar hypermaskulinitet.

I texten presenteras den förmoderna slaviskt ortodoxa kulturen (900–1700-talet) - även om Georgien inte tillhör de slaviska länderna verkar den georgiska kulturen präglats av den ryskortodoxa kyrkan även om Georgiens ortodoxa kyrka, liksom den ryska, är självständig. Den medeltida ortodoxa kyrkan var negativ till sexualitet, mer så än den västerländska kristendomen. Det som klassades under sodomi var inte enbart homosexualitet utan sex i största allmänhet, gifta par skulle även visa avhållsamhet.⁹³ Även om en hård sexualmoral rådde var straffen för homosexuella relativt lindriga i relation till väst under samma tid. Straffen rörde sig

---

⁸⁹ Se appendix 3

⁹⁰ Se appendix 4

⁹¹ Se appendix 5

⁹² Zorgdrager, 2013:216

⁹³ Zorgdrager, 2013:218, 233

mellan 2–5 år i fängelse och personer under 30 år blev i regel benådade.⁹⁴ Ryskortodoxa kyrkan delade emellertid inte samma syn på sex som den slavisk ortodoxa kyrkan, man delade däremot synen på homosexualitet som sodomi.⁹⁵ Den ryskortodoxa kyrkan ser homosexualitet som något stridande mot den av Gud skapade mänskliga naturen.⁹⁶ Homosexualitet ses som en synd vilken botades genom bön, kyrkan exkluderar homosexualitet från kärlek för att på så sätt enbart begränsa sexualiteten till ett syndigt och hedonistiskt lustfyllt begär, därmed också sodomi i sin natur.⁹⁷ I heliga skrifter står det inte om homosexualitet i samband med familjefrågor utan homosexualitet återfinns tillsammans med frågor om abort, eutanasi och kloning.⁹⁸ Det är inte konstigt utifrån ovanstående att dikotomin mellan det naturligt traditionella och det syntetiskt omoraliska uppstår, kyrkan laddar homosexualitet med så mycket att dikotomin nästan representerar olika idévärldar.

Zorgdrager fortsätter med den moderna eran, under Peter den stores styre skapades de första lagarna mot homosexuella, år 1832 blev homosexuella straffade och skickade till Sibirien i fem år. De högre samhällsklasserna inklusive konstnärliga kretsar hade emellertid större överseende med homosexualitet, efter oktoberrevolutionen 1917 avsades de repressiva lagarna. Under Josef Stalins familjepolitik 1933/34 blev homosexualitet återigen kriminellt och denna gången hårdare med 5–8 år i Gulag.⁹⁹ Detta straffet måste även ses i sin kontext, 5–8 år kunde bli en livstid.

6.73 Kollektivt Trauma

Kuntsman menar att homofobi i dagens Ryssland är präglad av minnen från gulaglägren där de kriminella *blatari* utnyttjade unga män, det kollektiva traumat av *blatari* verkar vara kopplat till den gängse synen på homosexualitet. Utifrån detta blir homosexualitet något kriminellt, ont, äckligt och bestialiskt och skapar en skiljelinje mellan de ”normala” ryssar och de ”andra”.¹⁰⁰ I *The Oxford Handbook of Cultural Sociology* definieras trauma som ”events or states of feeling threatened”. Enligt Freud är ett trauma en såpass kraftfull erfarenhet att den inte går att förstå, erfarenheten rekonstrueras från minnen.¹⁰¹ Det omnämns hur ett kulturellt trauma skapar en diskursiv sfär där en uppdelning mellan gott och ont skapas, det som efterliknar traumat kan kategoriseras utifrån den traumatiska diskursen.¹⁰² Kuntsman menar att hatbrott ska förstås i

---

⁹⁴ Zorgdrager, 2013:218f

⁹⁵ Zorgdrager, 2013:224

⁹⁶ Zorgdrager, 2013:223

⁹⁷ Zorgdrager, 2013:224

⁹⁸ Zorgdrager, 2013:223

⁹⁹ Zorgdrager, 2013:219

¹⁰⁰ Zorgdrager, 2013:220f

¹⁰¹ Eyeran, 2012:565

¹⁰² Zorgdrager, 2013:576

vidare bemärkelse i form av ett affektivt samfund – som en konsekvens av trauman.¹⁰³ Kuntsmans tolkning är våghalsig och intressant men svår att bevisa eller grunda med någon sorts evidens. Det var närmare 25 miljoner av den ryska befolkningen som satt i Gulaglägren så det är det inte omöjligt att tänka sig att det rör sig om ett kollektivt trauma rörande gulag. Men kopplingen mellan *blatari* och homosexuella verkar mer tveksam, inte minst svår att bevisa, men tanken om kollektivt trauma är en intressant infallsvinkel.

Det finns i CB frågan: *Which of these people would you not wish to have as your neighbors most?* Av de 2379 respondenterna (0 missing) låg kriminella överst med 26,7% sedan kom narkomaner med 23,8% och sist homosexuella med 20,6%.¹⁰⁴ Det kan konstateras är att man i princip är lika skeptisk till homosexuella som kriminella och narkomaner, vi kan såklart inte påvisa ett samband förutom de facto att det finns en extremt skeptisk hållning gentemot homosexuella.

6.74 Den post-sovjetiska eran

Den post-sovjetiska eran präglas av den ekonomiska lågkonjunktur som uppkom i relation till Sovjetunionens fall och den ojämna övergången från planekonomi till marknadsekonomi. Den ekonomiska krisen resulterade i en kris för den sovjetiska mannen vars maskulinitet enligt Zorgdrager grundade sig i arbete. Under Sovjettiden arbetade män i traditionella maskulina yrken så som arme eller industri.¹⁰⁵ Ett felgrepp är att underskatta arbetets roll i Sovjet, hela den sovjetiska ideologin byggde på arbete för alla. Zorgdrager menar att det nu finns ett stort tryck på män i forna sovjetländer att vara familjeförsörjare samtidigt som många av länderna möts av en hög arbetslöshet. Frekvensen av självmord och alkoholism ska enligt Zorgdrager ökat. Vi kan verifiera detta med artikeln från *Human rights house foundation* som skriver att självmordsfrekvensen de senaste 50 åren i Georgien ökat med 60%. Frekvensen ska ha varit skyhögt på 90-talet sedan gått ner och år 2007 ökat för att 2010 dubblats.¹⁰⁶ Data kommer från MIA kontoret och är relativt utdaterad. Vi bör också vara kritiska då en 50 års period är en lång tid och man bör fråga sig hur extraherandet av data för 50 år sedan skiljer sig från hur vi får den idag.

Vi kan även verifiera en hög arbetslöshet i Georgien. Enligt ETF:s¹⁰⁷ rapport: *Education, Training and Employment developments 2016*, ska den ekonomiska tillväxten i

---

¹⁰³ Kuntsman, 2008:280

¹⁰⁴ Se appendix 6.

¹⁰⁵ Zorgdrager, 2013:222

¹⁰⁶ <https://humanrightshouse.org/articles/number-of-suicides-increases-in-georgia/> (hämtad 2018-12-20)

¹⁰⁷ *European Training Foundation* är en agentur för EU specialiserad för att hjälpa länder i central Asien med utbildning och arbetsmarknad.

Georgien inte överförts till anställningar.¹⁰⁸ I rurala områden finns den största arbetsmarknaden oftast inom lantbruk, detta i relation till den urbana miljön där en hög arbetslöshet går att finna. Lantbruk stod 2014 för ~51% av sysselsättningen i Georgien medan industri stod för 10%. Sysselsättningen för män i Georgien ligger på 78% och 59% för kvinnor, totalt låg sysselsättningen 2015 på 60%. När det kommer till arbetslöshet låg landets medelvärde 2015 på 12% men arbetslösheten är i stor utsträckning bunden till vilken region i landet man bor i. I regionen *Samegrelo* låg arbetslöshet på 43%, *Zemo Svaneti* 12,5% och *Tbilisi* (huvudstaden) på 39%.¹⁰⁹ Vi kan konstatera att Georgien har en hög arbetslöshet med en tillsynes liten arbetsdelning.

Utifrån statistik från CB undersöks attityder om arbetslöshet. När det kommer till frågan: *What do you think is the most important issue facing contry at the moment?* Svarar 55,5% av 2379 respondenter att arbetslöshet är den viktigaste frågan, 13,7% svarar att fattigdom är den viktigaste fråga. Resterande 24 svarsalternativ varierar i procent med en högsta giltig procent under 6,6%.¹¹⁰

Zorgdrager skriver att Ryssland använder frågan om homosexualitet som ett slagträ mot Europa och menar att homosexualitet utgör en sjuklig epidemi som kommer leda till västvärldens undergång samt ett moraliskt förfall med förgörelsen av den traditionella kärnfamiljen.¹¹¹ Zorgdrager menar att denna diskurs porträtterar Ryssland som stark, hälsosam och maskulin medan EU ses som svagt och sjukt.¹¹² Retoriken i Georgien är politiskt inte lika hård men den allmänna opinionen verkar dela den ryska retoriken, som tidigare nämnts ser många män homosexualitet som ett hot mot nationen.

6.75 Georgiens relation till EU & EEU

Relationen med Ryssland är komplicerad och kräver en uppsats för sig, efter femdagarskriget 2008 och det stora enväldet under Sovjet ter det sig inte underligt att relationen mellan Ryssland och Georgien är spänd. Detta antagande verkar inte delas av informant B då den menar att georgier inte ser Ryssland som en fiende:

” I feel during the conversation with people, Russia is not an enemy ... economic partner because the Russian language is like for many people like English for us ... I done my

---

¹⁰⁸ ETF, 2016:7

¹⁰⁹ ETF, 2016:7

¹¹⁰ Se appendix 7.

¹¹¹ Zorgdrager, 2013:227

¹¹² Zorgdrager, 2013:228

research in the western part of Georgia, people very often say it's bad to have these awful relations with Russia not have work and like context disappeared.”

På frågan: Hur mycket litar du på EU? Svarade 13,7% av 2379 respondenter *vet inte*, 18,6%, *litade inte*, 36,1% *litade delvis* och 31,2% *litade*.¹¹³ Det verkar finnas en viss positiv hållning mot EU. I frågan: *What would be the best choice for future development of Georgia*; svarade 16,4% av 2379 att de *inte vet*, 11,3% att man ska *gå med i EEU*, 27% att man ska *gå med i EU*, 36,4% att ha *lika nära relation till båda unionerna* samt 7% vill att man *inte ska gå med i någon union*.¹¹⁴ Denna faktorn är viktig i och med femdagarskriget i Georgien efter vilket alla diplomatiska kontakter avbrutits med Ryssland även avtalet med EEU. Vi ser att det största antalet personer 36,4% vill ha bra kontakter med båda unionerna.

7. Slutsats

Det första som kan konstateras när det kommer till paradoxen i Georgien är att det inte enbart finns en förklaring till motsättningarna utan konflikterna och motsägelserna är inbäddade i ett nystan av historiska, materiella, kulturella och globala tendenser som ibland kan vara svåra att skilja åt – det kanske till och med är så att man inte ska skilja dem åt. För att återknyta till forskningsfrågorna: Hur skulle skillnaden mellan attityderna hos den allmänna opinionen och lagarna kunna förklaras? Hur har de liberala lagarna i Georgien påverkat, om alls, situationen för HBTQ-personer?

För att närma sig den första frågeställningen behövs en utgångspunkt i två klassiska sociologer, närmare bestämt Max Weber och Émile Durkheim. Webers tanke om den protestantiska etiken som grund för den västerländska civilisationen, kapitalism och rationalisering.¹¹⁵ Från att ha haft ett traditionellt handlande (handlar så som man brukar dvs. traditionsenligt) har handlandet – enligt Weber - genom den protestantiska etiken och en intellektualisering fått ett värderationellt handlande (handlar som medel för att uppnå mål).¹¹⁶ Paradoxen i Georgien är en konflikt mellan å ena sidan ett globalt och modernistiskt projekt å andra sidan en traditionell och nationell identitet. Eriksen beskriver denna identitet som fylld av symbolisk kraft något som oundvikligen går att återkopplar till Durkheims tankar om mekanisk solidaritet och religiositet. Durkheims resonemang om arbetsdelning, repressiva lagar och kollektiv representation är högst central för att förstå situationen i Georgien. Det går att konstatera att

---

¹¹³ Se appendix 8

¹¹⁴ Se appendix 9

¹¹⁵ Turner, 1992:116f

¹¹⁶ Kim, 2017

arbetslöshet och fattigdom - utifrån statistiken som presenterats – utgör de största problemen i Georgien. Denna information kan i viss mån stärka Zоргdragers tes om den maskulina krisen för den post-sovjetiska människan i Georgien.

Antagande A: låg arbetsdelning, skulle kunna ge upphov till det Durkheim kallar mekanisk solidaritet – en homogen normativ ordning som i sin tur skapar social stabilitet genom att sätta kollektivet i centrum och individen som en del av en större helhet. Den mekaniska solidariteten definieras också av en separation från världen utanför.¹¹⁷ Arbetsdelningen är det som skiljer mekanisk solidaritet från organisk, under den organiska solidariteten förlitar sig befolkningen på institutioner och en tanke om att befolkningen i samhället spelar efter samma regler, men alla aktörer har större frihet att uttrycka sig som individ.¹¹⁸ Detta anknyter till Ingleharts tes angående ekonomi i relation till attityder och ekonomi som en påverkande faktor på traditionella attityder. Det är inte ekonomi i sig som ligger till grund för den negativa synen på homosexualitet, det verkar som fattigdom och låg arbetsdelning utlöser ett visst samhällsstyre och vissa beteenden.

I *The Oxford Handbook of Cultural Sociology* skriver Rodger Friedland: "Nations do not exist on the ground; they must be constructed in the mind through categories of groupness and feelings of identification."¹¹⁹ Vad utgör då den georgiska nationaliteten? Här hjälper både Antagande B & C oss. Även om vi inte har några absoluta svar finns det goda skäl att den georgisk-ortodoxa kyrkan är en nyckelaktör för skapandet av nationalitet. Durkheim definierar religion och kyrka som den aktör som gör uppdelningen mellan heligt och profant därmed också skapar en moralisk enhet.¹²⁰ Antagande C verkar således aktuell för att förstå paradoxen, i brist på ett rättssäkert samhälle kommer kyrkan in som en informell institution med den moraliska vägledning som inte förses med formella auktoriteter.

I nuläget och i relation till frågeställningen är konservatism, auktoritära tendenser, den ortodoxa kyrkan och ett arv från Sovjet det som präglar attityder mot homosexualitet. Om detta sättes i relation till landets dåliga ekonomi, höga arbetslöshet och låga arbetsdelning går det att antaga att nationalism utgör en oas av trygghet och gemenskap som sätter landet i relation till Ryssland. I intervjun med informant B berättas:

“... Because this long period of oppression of the 19th century during the Russian empire and during the Soviet Union Georgians tried to care their national and their religious

---

¹¹⁷ Aron, 1970:22

¹¹⁸ Aron, 1970:25

¹¹⁹ Friedland, 2012:437

¹²⁰ Aron, 1970:54

identity ... family and sopra¹²¹ were some kind of rebellious features of this entertainment to show that they can do something even if they have not power to express...”

Att Georgien känner sig hotat av Ryssland är inte orimligt i och med femdagarskriget. Ryssland ska även ha avancerat och flyttat fram sina positioner i och med erkännandet av de georgiska regionerna Sydossetien och Abkhazien som självständiga stater, där Ryssland har stärkt sin närvaro genom militära baser. Frågan är om det överhängande hotet förstärker de nationalistiska rörelserna i Georgien. Det går att tänka sig ett behov av enighet – detta behov kanske förstärks under rådande tider av osäkerhet. Man kan anta att det både finns proryska georgier och delar av befolkningen som ställer sig negativt till den ryska politiska regimen, frågan är emellertid hur fördelningen mellan dessa ser ut. Informant B nämnde att den erfarit att georgier inte ser Ryssland som fiende, men denna informan är emellertid inte representativ. Eriksens resonemang verkar här centralt: det finnas en vilja att definiera sig i relation till Ryssland. Denna skillnad verkar emellertid inte utgöras av pro-HBTQ attityder, kanske från politiskt håll genom signalpolitik men inte från den allmänna opinionen.

Durkheim skrev att samhället skapar religion när en stat befinner sig i agitation.¹²² Det handlar inte nödvändigtvis om just religion utan snarare om människors behov av ett stabilt samhälle, denna stabilitet kräver religion. Konflikten mellan Ryssland och Georgien är inte något som diskuterats utförligt men en faktor som skulle kunna vara intressant att utforska vidare samt jämföra och finna skillnader länderna mellan.

Den brännande punkten blir när nationalism, religiositet och i synnerhet människor med auktoritära åsikter möter ”den främmande andre” som skapas genom den ortodoxa kyrkans uppdelning av det heliga och det profana. Dikotomin mellan ”vi” och ”dom” uppstår, men samtidigt finns det en global uppgörelse som kräver skydd av HBTQ-personer och en allmänhet i Georgien, som i hög utsträckning försummar HBTQ-personer. När EU och FN träder in på den georgiska arenan möts Georgien av västerländska tankar om demokrati och mänskliga rättigheter. Diffusion är det som sker när världssamfundet får fäste i ett land samt när landet på ett eller annat sätt befinner sig i en underordnad maktrelation. Georgien är i behov av att lösa sina ekonomiska problem detta i kombination med faktumet att en femtedel av landet är ockuperat av Ryssland verkar skapa ett växande missnöje hos befolkningen och efter extremt kyliga handelsrelationer med Ryssland står man inför EU som största handelspartner.

---

¹²¹ Georgisk traditionell festmåltid

¹²² Aron, 1970:67

Det kan konstateras att Antagande A; låg arbetsdelning är en central faktor som möjliggör vissa sociala rörelser och missnöje gör att befolkningen förhåller sig mer skeptiskt till homosexualitet. Ryssland för en hårdare politik mot HBTQ-personer¹²³ men har en befolkning som inte är lika skeptisk – detta skulle kunna bero på en högre grad av urbanisering.

Antagande B utgår från attityder om homosexualitet i före detta Sovjetunionen lever kvar i den georgiska kulturen och bidrar till en negativ inställning gentemot HBTQ-personer. Detta antagande ger oss en inblick i en specifik kontext som är central för att förstå den georgiska kulturen. Specifikt innebär det att arbetslöshet och fallet för den sovjetiska mannen är något man skulle kunna utveckla. Tanken om kollektivt trauma förblir en intressant men svårbevisad tes. Antagande C utgår från att negativa attityder till homosexualitet är kopplat till det låga politiska förtroendet och det höga förtroendet till den ortodoxa kyrkan, som historiskt sett homosexualitet som synd och sodomi. Antagandet är som vi argumenterat för med största sannolikhet dominerande och nära förankrad i antagande A. En av de viktigaste insikterna i detta arbete är vikten av att bibehålla ett öppet helhetsperspektiv. De bakomliggande faktorerna får högre verkningskraft i relation till varandra än var för sig partikulärt.

Den andra forskningsfrågan: Hur har de liberala lagarna i Georgien påverkat, om alls, situationen för HBTQ-personer? Den finns tendenser som tyder på att man kan använda de liberala lagarna som informant A beskriver i texten som Globalt vittne med Global återverkan på de georgiska myndigheterna. Det verkar som många utav lagstiftningarna i Georgien ter sig som papperstigrar – detta om vi ska tro på de aktivistiska rapporterna. Det verkar som blotta närvaron av det som kallas Globala vittnen är till en stor hjälp för aktivisterna, exempelvis MIA kontoret i Tbilisi - även om vi här skulle behöva fler intervjuer. Diffusion som sådan är inte kolonisation, det handlar inte om att tvinga ett land till en attitydförändring. Det EU och FN däremot kan göra är att ge gräsrotsrörelserna verktyg att arbeta med. Genom begreppet Global återverkan kan aktivister utsätta sina institutioner för press och hot i form av att uppmärksamma världssamfundet och använda denna som garant för att institutionerna följer den lagstiftning och de löften de gjort till EU. Om löftena bryts hotas bland annat ekonomiska repressalier eller fördömande. Frågan är dock i vilken utsträckning EU och FN sanktionerar den georgiska regeringen när de inte följer praxis. Det finns flertalet länder som blir fördömda av det västerländska samfundet men inte blir utsatta för ytterligare repressalier. Maktrelationen länderna emellan blir central för att förstå hur potentia hot världssamfundet kan rikta mot landet i fråga – Georgien. Vilka knep kan HBTQ-personer använda sig av för att få det stöd man enligt

---

¹²³ Exempelvis förbjuder man Pride i Moskva då detta faller under lagen att propaganda för icke-traditionella sexuella relationer. Källa: Independent (2018): skriven av Osborne, den 17 augusti.

lagen är berättigad till? I denna uppsats har begreppen Globalt vittne och Global återverkning framkommit, dessa begrepp skulle kunna utgöra möjliga strategier för HBTQ-personer att ta sig ur eller modifiera den georgiska paradoxen.

7.1 Vidare forskning

Vidare forskning skulle kunna vara en kvalitativ empirisk studie i Georgien om homofobi och homosexualitet. Möjligen går det att skapa fruktbara sammankopplingar på en empirisk nivå i Georgien. I detta arbete har teorin om diffusion utvecklats i form av nya teoretiska begrepp, vidare forskning skulle kunna pröva dessa nya begrepp genom flertalet intervjuer.

Litteraturlista

- Adamczyk, A., & Pitt, C. (2009). Shaping attitudes about homosexuality: The role of religion and cultural context, *Social Science Research*, Volume 38, Issue 2, 2009, Pages 338-351, ISSN 0049-089X,
- Alexander, Jeffrey C., Jacobs, Ronald N. & Smith, Philip (red.). (2017). *The Oxford handbook of cultural sociology*, Oxford University Press, New York, 2017[2012]
- Aghdgomelashvili, E. (2016). From Prejudice To Equality: Attitudes, Knowledge and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights. Av Women's Initiatives Supporting Group (WISG). Tbilisi, 2016.
- Aron, R. (1968). *Main currents in sociological thought*. Penguin Books Ltd, Harmondsworth, Middlesex, England.
- Altemeyer, B. & Hunsberger, B. (2004). A Revised Religious Fundamentalism Scale: The Short and Sweet of It, *The International Journal for the Psychology of Religion*, 14:1, 47-54, DOI: 10.1207/s15327582ijpr1401_4
- Çelikpala, T. M. (2005). From a failed state to a weak one? Georgia and turkish-georgian relations. *The Turkish Yearbook of International Relations*, Vol.: 36 Issue: 0 DOI: 10.1501/Intrel_0000000106
- Durkheim, E. (1969). *The Division of Labor in society*. Collier-Macmillan Canada, Ltd., Toronto, Ontario.
- European Commission. (2018). Countries and region, Georgia. Hämtad 2018-12-11 från <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/georgia/>
- European Commission. (2014). Press Release Database, *The EU's Association Agreements with Georgia, the Republic of Moldova and Ukraine*. Hämtad 2018-12-11 från http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-430_en.htm
- European Training Foundation, Europe. (2016). Georgia, Education, Training and Employment Developments. Hämtad 2018-12-11 från https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/233AD94A2CEBED50C12580E60051DF39_Georgia%202016.pdf
- Eriksen, T. H. (1996). "The nation as a human being-a metaphor in a mid-life crisis? Notes on the imminent collapse, of Norwegian national identity", i K.F. Olwig och K. Hastrup (eds).
- Eyerman, R. (2012). Cultural Trauma: Emotion and Narration. In J, C Alexander., R, N, Jacobs., P, Smith, *The Oxford Handbook of Cultural Sociology*. New York: Oxford University Press.

- Fangen, K. & Sellerberg, A. (red.) (2011). *Många möjliga metoder*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hansson, S.O. (2010). *Verktygslära för filosofer*. (3., [omarb. och utvidgade] uppl.) Stockholm: Thales.
- Fisher, D. I. (2001). *Mänskliga rättigheter: en introduktion*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Friedland, R. (2012) *The Constitution of Religious Political Violence: Institution, Culture, and Power*. In J, C Alexander., R, N, Jacobs., P, Smith, *The Oxford Handbook of Cultural Sociology*. New York: Oxford University Press.
- Frödin, O. (2010). *Dissecting the state: towards a relational conceptualization of states and state failure*. *Journal of International Development*. University of Oxford, Oxford, UK.
- Georgianjournal, religious servants and parish groups walk at LGBT demonstration (2013). <https://www.georgianjournal.ge/society/23382-religious-servants-and-parish-groups-walk-at-lgbt-demonstration.html> (hämtad 2018-12-11)
- Gurchiani, K. (2017). Georgia in-between: religion in public schools, *Nationalities Papers*, 45:6, 1100-1117, DOI: [10.1080/00905992.2017.1305346](https://doi.org/10.1080/00905992.2017.1305346)
- Helmke, G., & Levitsky, S. (2004). Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda. *Perspectives on Politics*, 2(4), 725–740.
- Humanrightshouse, number of suicides increase in Georgia. (2011). <https://humanrightshouse.org/articles/number-of-suicides-increases-in-georgia/> (hämtad 2018-12-20)
- Inglehart, R., & Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge University Press.
- Inglehart, R., Foa, R., Peterson, C., & Welzel, C. (2008). Development, Freedom, and Rising Happiness: A Global Perspective (1981–2007). *Perspectives on Psychological Science*, 3(4), 264–285. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00078.x>
- Jackson, P. (2004). *Ethnicity, decentralisation and the fissile state in Georgia*. International Development Department, University of Birmingham, Birmingham, UK.
- Kim, S. H. (2017). "Max Weber", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), Hämtad 2018-12-13 från: <https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/weber/>.
- Kjørup, S. (2009). *Människovetenskaperna: problem och traditioner i humanioras vetenskapsteori*. (2., [rev. och uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Kuntsman, A. (2008). Between Gulags and Pride Parades: Sexuality, Nation, and Haunted Speech Acts. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, Volume 14, Number 2-3, 2008, pp. 263-287 (Article). Published by Duke University Press.

- Legislative Herald of Georgia. (2010) Artikel (30) i *Constitutional Law of Georgia No 2071 of 23 March 2018*. Hämtad 2018-12-11 från <https://matsne.gov.ge/en/document/view/30346?publication=35>
- Mayer, J., Boli, J., Thomas, G., & Ramirez, F. (1997). World Society and the Nation-State. *American Journal of Sociology*, 103(1), 144–181.
- Merriam-Webster Dictionary, homophobia. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/homophobia> (hämtad 2019-01-11)
- Mestvirishvili, M., Zurabishvili, T., Iakobidze, T., & Mestvirishvili, N. (2017) Exploring Homophobia in Tbilisi, Georgia, *Journal of Homosexuality*, 64:9, 1253-1282, DOI: [10.1080/00918369.2016.1244445](https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1244445)
- Monaghan, J. & Just, P. (2000). *Social and cultural anthropology: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- *Nationalencyklopedin*, homosexualitet. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/homosexualitet> (hämtad 2019-01-11)
- Omanadze, S., Gachechiladze, N., Lebanidze, A., & Chachanidze, S. (2017). Generation In Transition, Youth Study 2016 - Georgia. Friedrich Ebert Stiftung.
- Oskanian, K. (2013). Fear, Weakness and Power in the Post-Soviet South Caucasus, A Theoretical and Empirical Analysis. *University of Westminster*.
- Puppinck, G. (2015). Same Sex Unions and the ECHR. ECLJ -European Center for Law & Justice.
- Takács, J. (2015). Homophobia and genderphobia in the European Union. SIEPS – Swedish Institute for European Policy Studies.
- Turner, B.S. (1992). *Max Weber: from history to modernity*. London: Routledge.
- Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningsred*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Weber, M. (1978). *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*. Lund: Argos/Palmkrons Förlag.
- WISG: Women's Initiatives Supporting Group. (2018). Submission to the UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity.
- Wästerfors, D. & Sjöberg, K. (red.) (2008). *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier*. Malmö: Liber.
- Zоргdrager, H. (2013). Homosexuality and hypermasculinity in the public discourse of the Russian Orthodox Church: an affect theoretical approach. *International Journal of Philosophy and Theology*, 74:3, 214–239, DOI: [10.1080/21692327.2013.829649](https://doi.org/10.1080/21692327.2013.829649)

Appendix

1: Kan man rättfärdiga homosexualitet? Georgien. WVS.

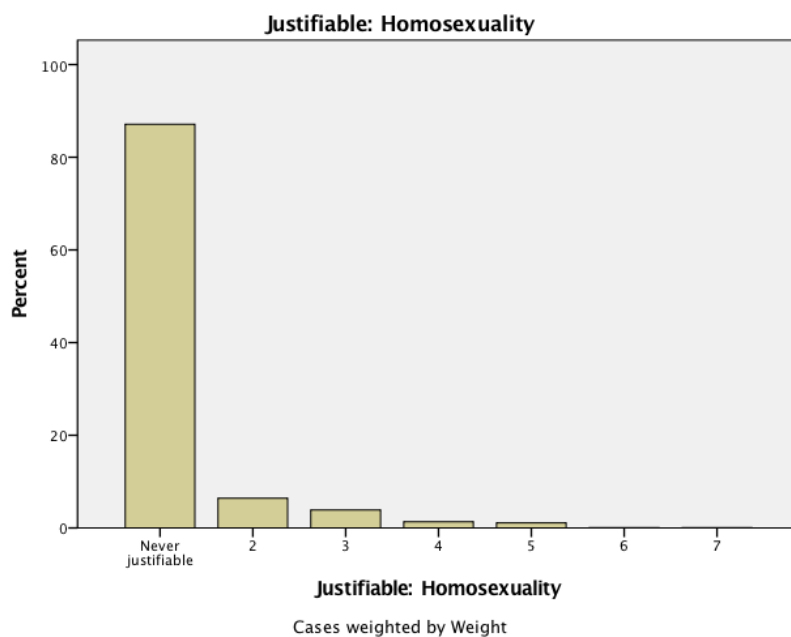
Statistics

Justifiable: Homosexuality

N	Valid	1188
	Missing	14
Mean		1,23
Median		1,00
Mode		1
Std. Deviation		,715
Minimum		1
Maximum		7

Justifiable: Homosexuality

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Never justifiable	1035	86,1	87,1	87,1
	2	76	6,3	6,4	93,5
	3	46	3,8	3,9	97,4
	4	16	1,3	1,3	98,7
	5	13	1,1	1,1	99,8
	6	1	,1	,1	99,9
	7	1	,1	,1	100,0
	Total	1188	98,8	100,0	
Missing	No answer	3	,2		
	Don't know	11	,9		
	Total	14	1,2		
Total		1202	100,0		

2: Kan man rättfärdiga homosexualitet? Ryssland. WVS.

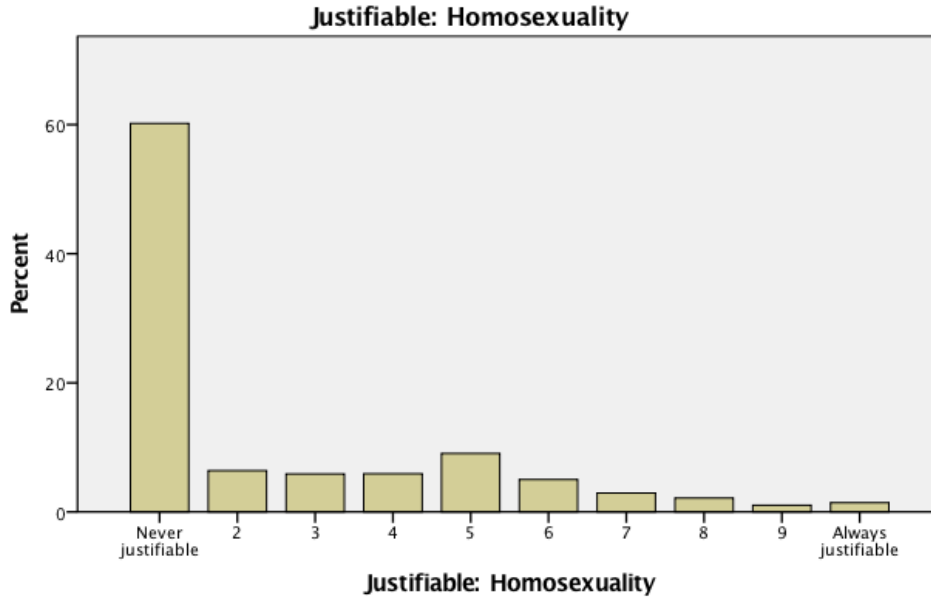
Statistics

Justifiable: Homosexuality

N	Valid	2247
	Missing	253
Mean		2,51
Median		1,00
Mode		1
Std. Deviation		2,277
Minimum		1
Maximum		10

Justifiable: Homosexuality

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Never justifiable	1352	54,1	60,2	60,2
	2	144	5,8	6,4	66,6
	3	132	5,3	5,9	72,5
	4	133	5,3	5,9	78,4
	5	203	8,1	9,0	87,5
	6	113	4,5	5,0	92,5
	7	66	2,6	2,9	95,4
	8	48	1,9	2,1	97,5
	9	23	,9	1,0	98,6
	Always justifiable	32	1,3	1,4	100,0
	Total	2247	89,9	100,0	
Missing	DE,SE:Inapplicable ; RU:Inappropriate response; HT: Dropped	16	,7		
	No answer	11	,4		
	Don't know	226	9,0		
	Total	253	10,1		
Total		2500	100,0		

Cases weighted by Weight

3: Andra viktigaste fråga. Georgien. CB.

Statistics

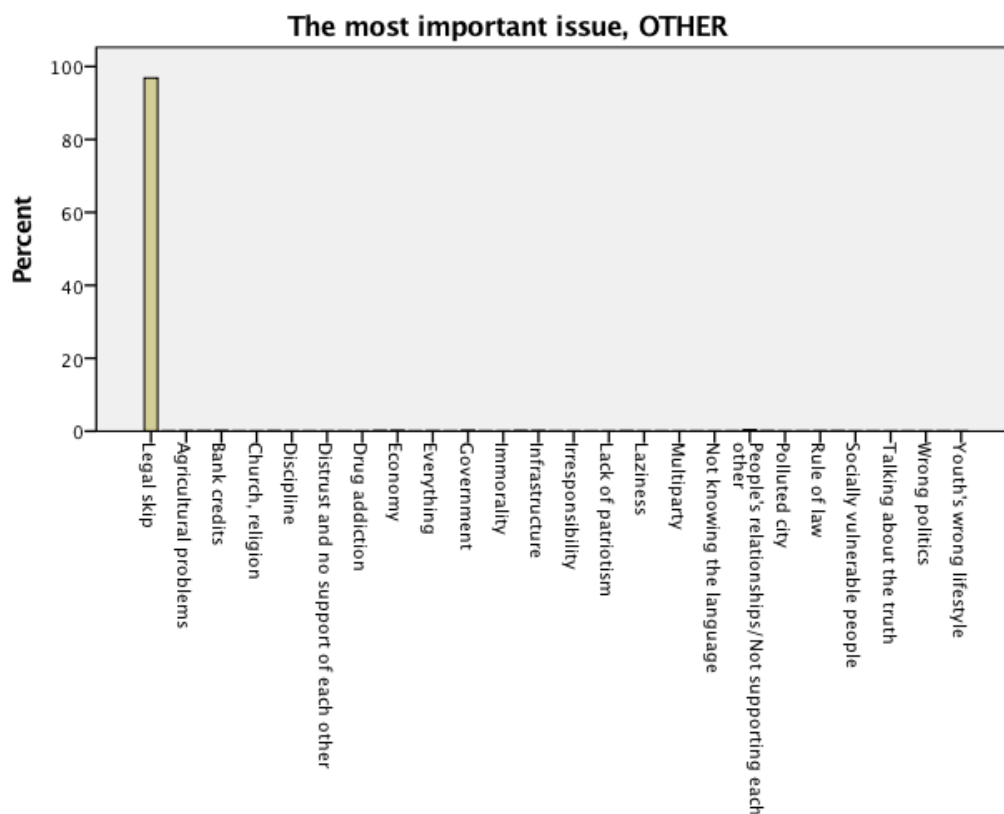
The most important issue, OTHER

N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		-5,58
Median		-7,00
Mode		-7
Std. Deviation		8,682
Minimum		-7
Maximum		75
Percentiles	25	-7,00
	50	-7,00
	75	-7,00

The most important issue, OTHER

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Legal skip	2304	96,8	96,8	96,8
	Interviewer error	1	,0	,0	96,9
	Agricultural problems	2	,1	,1	97,0
	Asian stink bugs	2	,1	,1	97,1
	Bank credits	3	,1	,1	97,2
	Casinos and slot machines	1	,0	,0	97,2
	Church, religion	1	,0	,0	97,3
	Demographic issues	2	,1	,1	97,4
	Discipline	1	,0	,0	97,4

Disregarding people's opinions	1	,0	,0	97,4
Distrust and no support of each other	1	,0	,0	97,5
Distrust towards government	1	,0	,0	97,5
Drug addiction	1	,0	,0	97,6
Ecological problems	3	,1	,1	97,7
Economy	4	,2	,2	97,9
Environmental issues	1	,0	,0	97,9
Everything	2	,1	,1	98,0
Foreign politics	1	,0	,0	98,0
Government	4	,2	,2	98,2
Humanity, there should be justice in the country	1	,0	,0	98,2
Immorality	1	,0	,0	98,3
Incompetence/ Unprofessionalism	3	,1	,1	98,4
Infrastructure	3	,1	,1	98,5
Injustice	1	,0	,0	98,6
Irresponsibility	1	,0	,0	98,6
Lack of democracy	1	,0	,0	98,7
Lack of patriotism	1	,0	,0	98,7
Land problems	2	,1	,1	98,8
Laziness	1	,0	,0	98,8
Many homeless people	1	,0	,0	98,9
Multiparty	1	,0	,0	98,9
No hopes for future	1	,0	,0	98,9
Not knowing the language	1	,0	,0	99,0
Not supporting each other	1	,0	,0	99,0
People's relationships/Not supporting each other	8	,3	,3	99,4
Politics/Politicians	2	,1	,1	99,5
Polluted city	1	,0	,0	99,5
Public awareness	1	,0	,0	99,5
Rule of law	2	,1	,1	99,6
Social conditions	2	,1	,1	99,7
Socially vulnerable people	1	,0	,0	99,7
Spiritual debris	1	,0	,0	99,8
Talking about the truth	1	,0	,0	99,8
Weak president	1	,0	,0	99,9
Wrong politics	1	,0	,0	99,9
Wrong priorities	1	,0	,0	100,0
Youth's wrong lifestyle	1	,0	,0	100,0
Total	2379	100,0	100,0	

4: Tillit till parlament. Georgien. CB.

Statistics

How much do you trust or distrust:
Parliament?

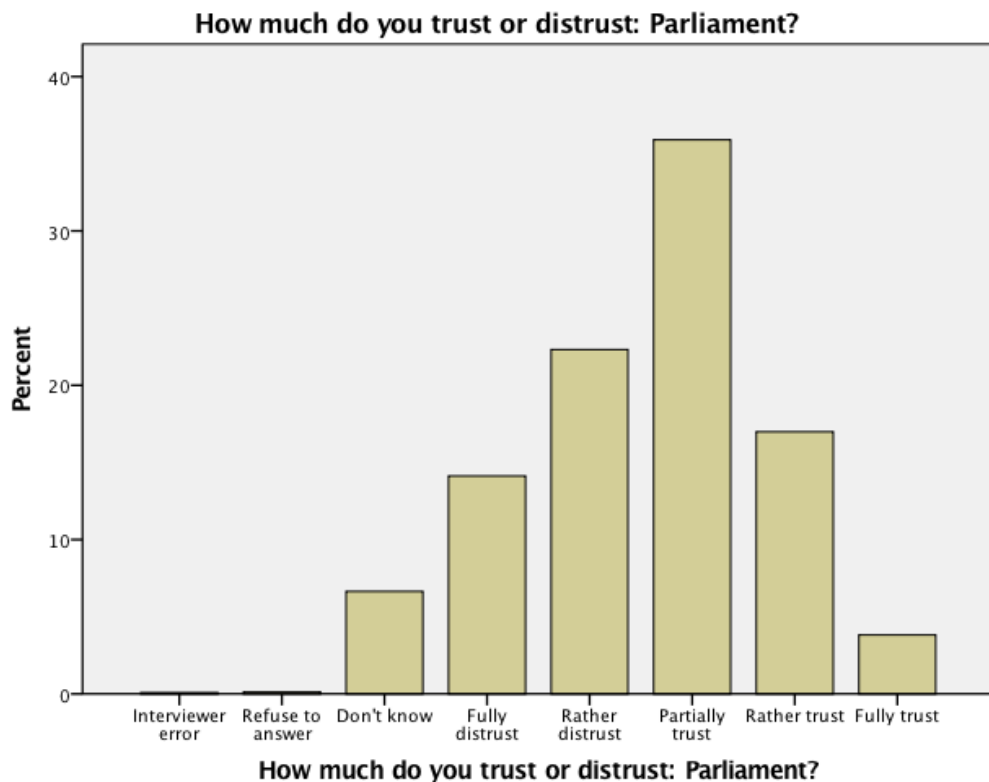
N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		2,46
Median		3,00
Mode		3
Std. Deviation		1,396
Minimum		-3
Maximum		5
Percentiles	25	2,00
	50	3,00
	75	3,00

How much do you trust or distrust: Parliament?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interviewer error	2	,1	,1	,1
	Refuse to answer	3	,1	,1	,2
	Don't know	158	6,6	6,6	6,9
	Fully distrust	336	14,1	14,1	21,0
	Rather distrust	531	22,3	22,3	43,3
	Partially trust	854	35,9	35,9	79,2
	Rather trust	404	17,0	17,0	96,2

Fully trust	91	3,8	3,8	100,0
Total	2379	100,0	100,0	

5: Tillit till den ortodoxa kyrkan. Georgien. CB.

Statistics

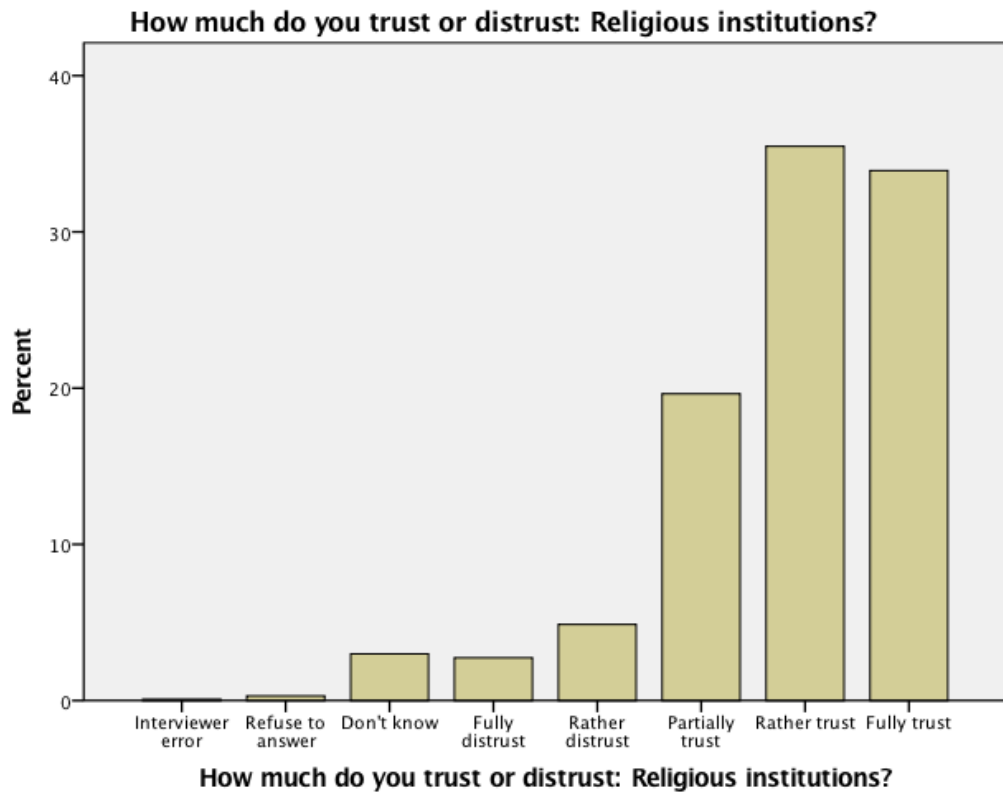
How much do you trust or distrust:
Religious institutions?

N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		3,79
Median		4,00
Mode		4
Std. Deviation		1,352
Minimum		-3
Maximum		5
Percentiles	25	3,00
	50	4,00
	75	5,00

How much do you trust or distrust: Religious institutions?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interviewer error	2	,1	,1	,1
	Refuse to answer	7	,3	,3	,4
	Don't know	71	3,0	3,0	3,4

Fully distrust	65	2,7	2,7	6,1
Rather distrust	116	4,9	4,9	11,0
Partially trust	467	19,6	19,6	30,6
Rather trust	844	35,5	35,5	66,1
Fully trust	807	33,9	33,9	100,0
Total	2379	100,0	100,0	

6: Vem vill du inte ha som granne? Georgien. CB.

Statistics

Which of these people would you not wish to have your neighbors most?

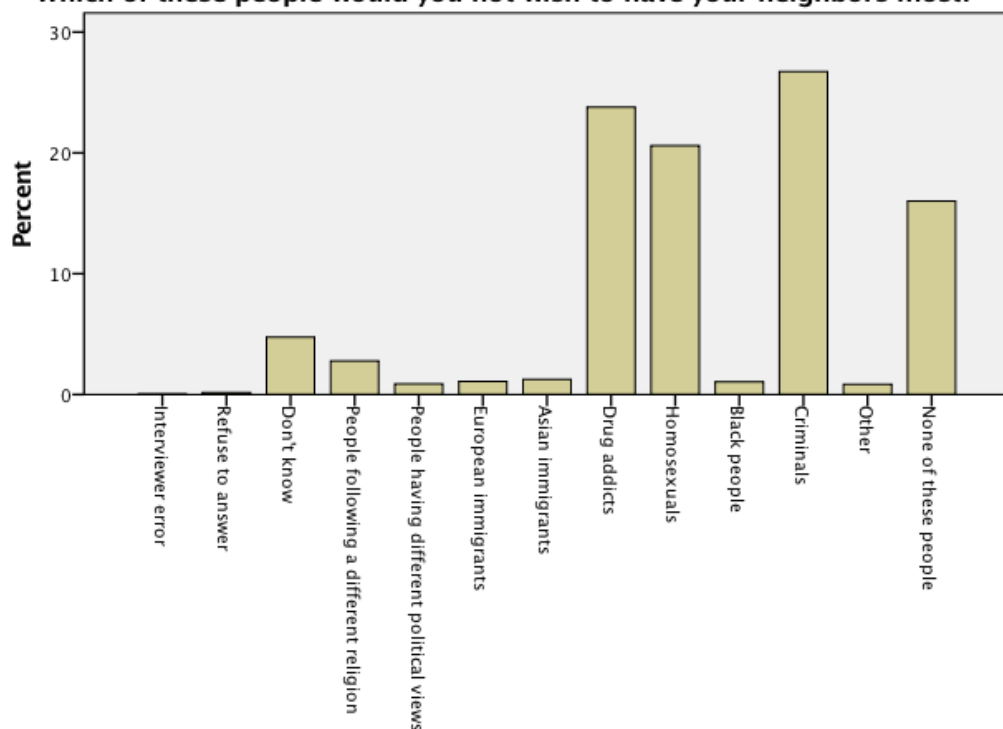
N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		6,39
Median		6,00
Mode		8
Std. Deviation		2,694
Minimum		-3
Maximum		10
Percentiles	25	5,00
	50	6,00
	75	8,00

Which of these people would you not wish to have your neighbors most?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Valid	Interviewer error	1	,0	,0	,0
	Refuse to answer	4	,2	,2	,2
	Don't know	113	4,7	4,7	5,0
	People following a different religion	66	2,8	2,8	7,7
	People having different political views	21	,9	,9	8,6
	European immigrants	26	1,1	1,1	9,7
	Asian immigrants	30	1,3	1,3	11,0
	Drug addicts	566	23,8	23,8	34,8
	Homosexuals	490	20,6	20,6	55,4
	Black people	25	1,1	1,1	56,4
	Criminals	636	26,7	26,7	83,1
	Other	20	,8	,8	84,0
	None of these people	381	16,0	16,0	100,0
	Total	2379	100,0	100,0	

Which of these people would you not wish to have your neighbors most?

Which of these people would you not wish to have your neighbors ...

7: Det största problemet i landet. Georgien. CB.

Statistics

What do you think is the most important issue facing country at the moment?

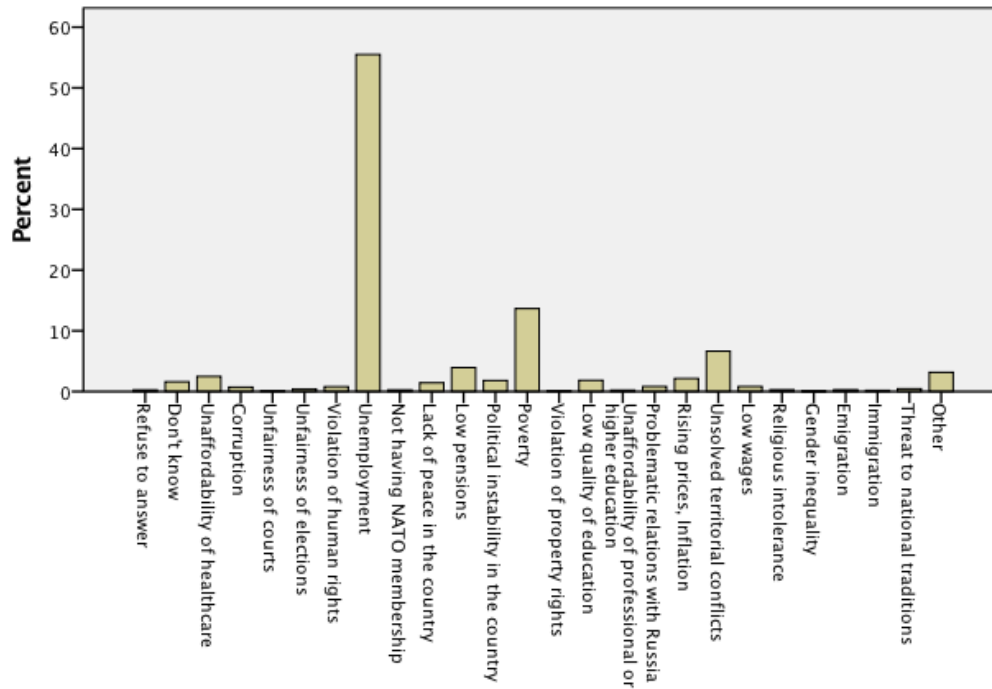
N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		8,64
Median		6,00
Mode		6
Std. Deviation		5,027

Minimum		-2
Maximum		24
Percentiles	25	6,00
	50	6,00
	75	11,00

What do you think is the most important issue facing country at the moment?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Refuse to answer	6	,3	,3	,3
	Don't know	38	1,6	1,6	1,8
	Unaffordability of healthcare	59	2,5	2,5	4,3
	Corruption	17	,7	,7	5,0
	Unfairness of courts	3	,1	,1	5,2
	Unfairness of elections	9	,4	,4	5,5
	Violation of human rights	19	,8	,8	6,3
	Unemployment	1320	55,5	55,5	61,8
	Not having NATO membership	6	,3	,3	62,1
	Lack of peace in the country	34	1,4	1,4	63,5
	Low pensions	94	4,0	4,0	67,5
	Political instability in the country	43	1,8	1,8	69,3
	Poverty	325	13,7	13,7	82,9
	Violation of property rights	3	,1	,1	83,1
	Low quality of education	44	1,8	1,8	84,9
	Unaffordability of professional or higher education	5	,2	,2	85,1
	Problematic relations with Russia	20	,8	,8	86,0
	Rising prices, Inflation	51	2,1	2,1	88,1
	Unsolved territorial conflicts	158	6,6	6,6	94,7
	Low wages	20	,8	,8	95,6
	Religious intolerance	7	,3	,3	95,9
	Gender inequality	1	,0	,0	95,9
	Emigration	7	,3	,3	96,2
	Immigration	4	,2	,2	96,4
	Threat to national traditions	11	,5	,5	96,8
	Other	75	3,2	3,2	100,0
	Total	2379	100,0	100,0	

What do you think is the most important issue facing country at the moment?

What do you think is the most important issue facing country at the ...

8: Tillit till EU. Georgien. CB.

Statistics

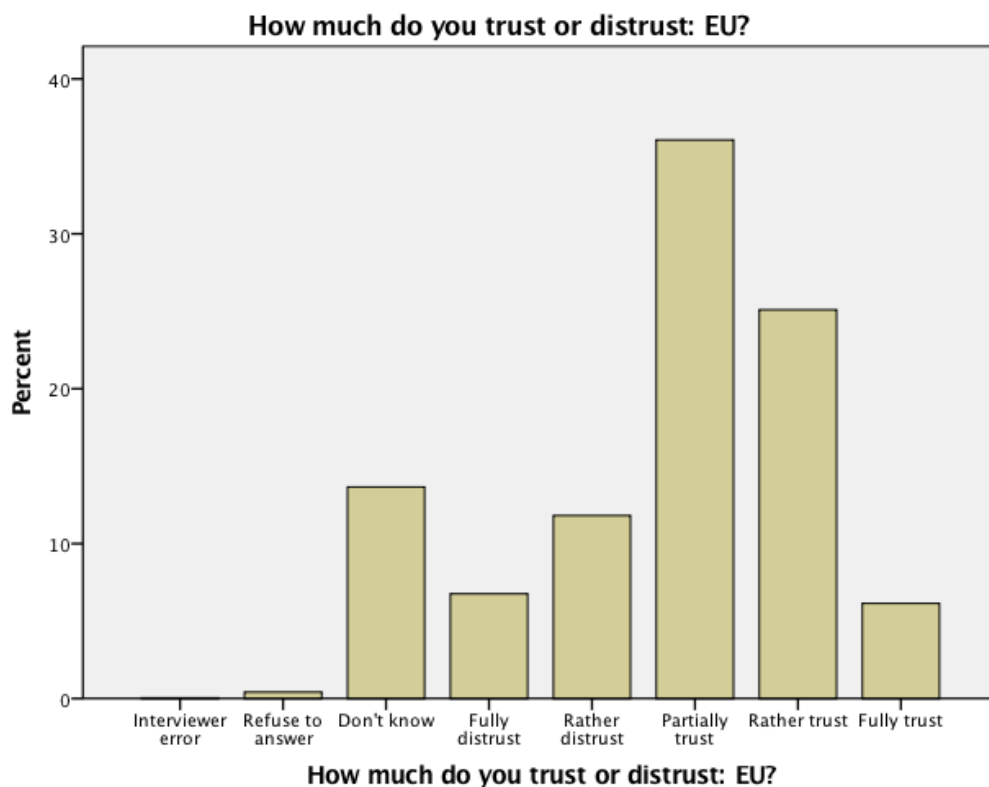
How much do you trust or distrust: EU?

N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		2,55
Median		3,00
Mode		3
Std. Deviation		1,729
Minimum		-3
Maximum		5
Percentiles	25	2,00
	50	3,00
	75	4,00

How much do you trust or distrust: EU?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interviewer error	1	,0	,0	,0
	Refuse to answer	10	,4	,4	,5
	Don't know	325	13,7	13,7	14,1
	Fully distrust	161	6,8	6,8	20,9
	Rather distrust	281	11,8	11,8	32,7
	Partially trust	858	36,1	36,1	68,8
	Rather trust	597	25,1	25,1	93,9
	Fully trust	146	6,1	6,1	100,0

Total	2379	100,0	100,0
-------	------	-------	-------

9: Bästa vägen för Georgien att ta för att utvecklas som land. CB.

Statistics

What would be the best choice for future development of Georgia?

N	Valid	2379
	Missing	0
Mean		1,83
Median		2,00
Mode		3
Std. Deviation		1,578
Minimum		-3
Maximum		4
Percentiles	25	1,00
	50	2,00
	75	3,00

What would be the best choice for future development of Georgia?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interviewer error	4	,2	,2	,2
	Refuse to answer	36	1,5	1,5	1,7
	Don't know	391	16,4	16,4	18,1
	Join the EEU	268	11,3	11,3	29,4
	Join the EU	648	27,2	27,2	56,6

Have equally close relations with both Unions	866	36,4	36,4	93,0
Not join any union	166	7,0	7,0	100,0
Total	2379	100,0	100,0	

